

Den siste farao

Den siste farao

drama efter Henry Rider Haggard och Plutarkhos

av Christian Lanciai (2014)

Personerna:

Präster
Harmachis
Kleopatra
hennes kammarherrar
Marcus Antonius
Octavianus Caesar
Octavia, hans syster
Kleopatras tre söner
Dellius
Agrippa
en kapten
Charmion
senatorer
Aristokrates
Canidius
Lucilius
Thyreus
Maecenas
en budbärare
Diomedes
Eros, tjänare hos Antonius
Dercetaios
Dolabella
Proculeius

Handlingen äger rum i Egypten och Rom under det fjärde årtiondet före vår tideräkning.

Akt I scen 1. Prästerna sammanträder.

1 Är ni säkra på att detta är vad vi vill?

2 Har vi något val?

3 Vi måste ta risken.

1 Men är det verkligen bäst för landet?

3 Vad har vi att förlora? Tänk efter. Allt är redan förlorat. Vi har ingenting kvar utom våra spöken.

1 Men även dessa kan riskeras genom att vi tar detta steg. Ännu har vi vår stolthet kvar och vissheten om vår tretusenåriga historias storhet och dess ännu bevarade traditioner, men detta är ett vågspel som skulle kunna störta vårt land i slutgiltig olycka.

2 Om vårt land störtas i slutgiltig olycka är det inte genom att vi tar detta steg, utan i så fall kommer olyckan i vilket fall. Egypten är dödsdömt, då Rom egentligen redan beseglat vårt öde. Jag ser detta steg som vår sista och enda chans.

1 Och vad vet vi om denne Harmachis? Jag ser hans ungdom som det största riskmomentet. Har han någon karaktär?

3 Träd fram, broder, och berätta vad du vet om Harmachis.

4 Just genom att hans blodlinje är så fruktansvärt ren har han uppfostrats med desto större noggrannhet och hemligen i säkerhet, för att skydda hans identitet och honom själv för otillbörlig insyn från den främmande värld vi lever i. På grund av de omständigheter som rådde då och min egen läggning avstod jag frivilligt själv från det privilegium som vår blodlinje förlänade mig för att i stället bli en tjänande präst, och samma gjorde min fader. Men Harmachis har alla de förutsättningar jag saknade. Han har både karaktär och själslig och kroppslig styrka. Astrologerna förutspår honom ett långt liv. Han är observant och klok och kan behärska sig. Om det någonsin föddes någon värdig och funtad för att återupprätta det gamla Egypten är det han.

1 Men hur skall han kunna det? Han står ensam mot Rom och världens övermakt, och vi är bara präster.

3 Redogör för planen, broder.

2 Harmachis har fått den högsta och bästa uppfostran någon kan få. Han kan alla de gamla heliga skrifterna utantill och behärskar även grekiska, hebreiska och latin. Han behärskar alla konsterna och är särskilt väl förfaren i astrologi. Vår plan är att han med sin konst skall lyckas få tjänst hos drottning Kleopatra. Med sin skönhet och charm kan han vinna hennes hjärta som han alltid vunnit alla andras. Som den kultiverade drottning hon är skall hon imponeras av hans konster och kunskaper, så att han blir henne en betrodd rådgivare. Om vi lyckas nå så långt är det första och viktigaste steget taget, och vi kan gå vidare.

1 Vad är målsättningen?

2 Att få drottning Kleopatra att föredra det gamla Egypten framför det nya Rom och i bästa fall att få henne till att ta honom som sin man. I så fall kan han bli erkänd som farao av hela världen, och Egyptens suveränitet och gamla ära är räddad.

1 Tills Rom tar oss med våld.

2 Drottning Kleopatra har goda förbindelser med Rom och är diplomatiskt överlägsen. Hon lindade Julius Caesar runt sitt lillfinger, och han var Roms främsta man. På samma sätt kan hon besegra alla Caesars efterföljare.

1 Det är det som är risktagandet. Julius Caesar var en fruntimmerskarl. Alla romare är inte fruntimmerskarlar.

2 Om vi inte tar risken stagnerar vi ihjäl, och Egypten faller under Rom ändå.

3 Jag är beredd att ta risken.

1 Nåväl, låt då föra in denne Harmachis, så får vi se hur han ställer sig själv.

4 (öppnar en dörr) Harmachis, det är din tur nu. Det är dags för din prövning.
(*Harmachis kommer in, en idealisk ung man i 20-årsåldern.*).

Harmachis Jag är redo.

1 Vet du vad du står inför?

Harmachis Att rädda mitt land från utländsk dominans.

1 Är du införstådd med din uppgift som farao?

Harmachis Ja.

2 Då vi tror på dig och tror att du är den enda som kan rädda oss från Rom genom din börd, din kraft, din gedigna uppfostran och din begåvning är det en utomordentlig risk vi tar genom att göra dig till farao. Vi och du riskerar alla livet. Är du beredd att ta den risken?

Harmachis Varför blev jag född om inte för att ta den risken?

3 Vad är ditt förhållande till kvinnor?

Harmachis Inte intresserad. Jag tycker kvinnor är svaga, ytliga och opålitliga. För männen är de livets fallgrop, som de flesta män fastnar i.

1 Känner du till drottning Kleopatra?

Harmachis Bara ryktesvis.

1 Som hemlig farao av Egypten blir din uppgift att låta dig upptas i hennes tjänst för att gradvis skaffa dig tillräckligt inflytande över henne för att kunna skilja henne och Egypten från Rom med vilka medel som helst, vilket innebär att du kunde bli hennes älskare, herre och konung.

Harmachis Jag är inställd på detta.

1 Då är du vår man, vårt hopp och vår framtid.

2 Ditt ansvar blir oerhört. Och du skräms inte av det?

Harmachis Vad är en man till för om inte för att ta ansvar?

3 Då ser jag inga hinder i vägen för att kora dig till farao, antingen den siste eller den förste i en ny dynasti.

2 Du är vårt sista hopp, Harmachis. Antingen infriar du våra sista förhoppningar, eller också går vårt land och vår kultur förlorade.

1 De var redan förlorade, men du kan kanske rädda dem.

Harmachis Det är min ära och mitt livs utmaning att få försöka.

3 Gör ditt bästa. Det är allt vad vi begär.

Harmachis Det är det minsta jag kan göra.

2 Han är mogen. Ge honom insignierna.

(Prästerna korar Harmachis till farao, med kronan (mitran), gisslet och spiran.)

3 Hell farao Harmachis!

prästerna Hell farao Harmachis!

(Alla knäfaller och böjer sina huvuden i vördnad och hyllning.)

1 Ett döende rike har kallat dig till att fullborda dess öde. Ingen av oss kan veta vad dess öde blir, då det ligger i vågskålen och väger jämnt mellan vårt stora förflutna och den hotande romerska framtiden.

2 Drottning Kleopatra, som inte är en av oss, lyckades dock besegra Julius Caesar, Roms enväldige härskare, vilket blev hans fall. Det betyder att hela Rom kan falla, då sämre män än han har efterträtt honom, medan du är bättre än någon av dem. Därför finns det en chans att du kan lyckas.

3 Samtidigt är hon den största faran på din väg. Om du inte besegrar henne kommer hon att underkuva dig. I så fall har du misslyckats.

Harmachis Kvinnor har aldrig skrämt mig. De har alltid fallit för mig, och jag har föraktat dem.

4 Men din kanske allra största fara och fiende är du själv. Grekernas storhet, uppgång och fall har givit världen kunskapen och lärdomen om hybris. Ingenting är farligare än det.

Harmachis Jag är född och uppfostrad i ödmjukhet och skall försöka hålla mig till den.

1 Då önskar vi dig lycka till. Hell farao Harmachis!

alla Hell farao Harmachis!

2 Då blir ditt nästa steg att bli introducerad som astrolog hos drottningen i Alexandria. Du får ansöka om tjänsten själv men har goda rekommendationer.

Harmachis Det tackar jag för. Mina kunskaper om stjärnorna är tillräckliga för att till och med kunna imponera på en grekisk drottning.

3 Underskatta henne inte. Vinn henne med respekt.

Harmachis Det skall bli intressant att lära känna henne.

1 Då är hon, Egypten och framtiden dina så länge du lever. Ödet överlåter dem i din hand. Vare sig du lyckas eller misslyckas är hennes och Egyptens framtida öden dina, och du är ansvarig för dem och deras förvaltning.

Harmachis Jag tackar för ert förtroende.

3 Den högsta makten är andlig. Endast genom kunskap kan man nå den. Vi har gjort vårt bästa för att ge dig all den kunskap vår värld äger, och ingenting består av det gamla Egypten mer än det, men det äger vi mest av bland alla länder. Din makt som människa är än så länge obefintlig, men vi har förlänat dig världens högsta andliga makt. Farao är både konung och överstepräst. Du har nu rättighet till båda.

Harmachis (reser sig från tronen) Jag tackar er, mina bröder och farbröder, för ert utomordentliga förtroende, som inspirerar mig till att lyckas till varje pris med att åter göra Egypten till den mänskliga civilisationens ledarinna.

1 Hur betraktar du Rom?

Harmachis Bara som en militärmakt som intagit sin världsställning med våld. Liksom alla militärmakter kan en makt baserad på våld aldrig hålla i längden.

1 Kan du besegra Rom?

Harmachis Andligheten besegrar alltid världsligheten.

4 Bra talat, min son. Jag tror att vi alla tror på dig.

Harmachis Jag tackar er innerligt för ert förtroende, som jag minsann kommer att behöva.

3 Hell farao Harmachis!

alla Hell farao Harmachis!

Scen 2. Alexandria.

Kleopatra Så de har skickat på mig en ny astrolog i stället för den gamla. En ny bedragare som kör med hokus pokus och obegripligt fackspråk för att slå blå dunster i mig?

kammarherre 1 Han har goda rekommendationer.

Kleopatra En annan gammal skinntorr gubbe?

2 Inte alls. En aldeles ung man.

Kleopatra Nu börjar det bli intressant. Vad är hans rekommendationer?

1 De bästa tänkbara från de mest vederhäftiga och kunniga källorna i det gamla prästerskapet.

Kleopatra Aha! Ett nytt försök att omvända mig till egyptologin!

2 Ingen kan förlora på erhållandet av kunskaper.

Kleopatra Det är riktigt. Vi skall pröva honom. Bara han inte tråkar ut mig, som alla andra...

(Harmachis visas in.)

1 Den prästerliga astrologen Harmachis. Hennes höghet drottning Kleopatra av Egypten.

Kleopatra Välkommen, astrolog.

Harmachis (bugar sig) Jag tackar för er höga nåd att vilja pröva mig.

Kleopatra Ditt utseende tilltalar mig. Du är åtminstone inte för gammal. Vad kan du, som de andra inte kan?

Harmachis Vilka andra?

Kleopatra Alla de astrologer som jag har kasserat, som bara tjatade om abrakadabra och försökte prata bort mig med nonsens. Jag går inte på sådant.

Harmachis Vad går ni på?

Kleopatra Ärlighet. Vettig kunskap. Insikt. Seriös inställning. Saklighet.

Harmachis Allt detta har man försökt uppfostra mig i.

Kleopatra Säg mig då vad du menar om Alexander den Store, vår dynastis grundare. Han trodde sig vara Zeus Ammons son. Var han det?

Harmachis Om jag säger att han var det kan ni tolka det som smicker och inställsamhet. Om jag säger att han inte var det kan ni tolka det som subversivitet och landsförräderi. Jag nöjer mig med att inte utesluta någon möjlighet.

Kleopatra Då är du agnostisk. Menar du då att han inte alls var gudomlig?

Harmachis Enligt vad jag hört anfäktades han i kritiska ögonblick av den gudomliga sjukdomen, samma sjukdom som Gajus Julius Caesar led av i hela sitt liv. Den kallas den gudomliga sjukdomen, då den har tolkats som en besatthet av någon gudom, medan erfarna läkare bara tolkar den som en sjukdom och behandlar den som sådan. Jag kan varken vidimera eller förneka att Alexander kunde ha insikter i det gudomliga, med eller utan anfall.

Kleopatra Ett klokt svar. Då skall jag erkänna att även jag är agnostisk. Jag tar ingenting för givet och allra minst den eventuella sanningen av en astrologs utsagor. Är astrologin gudomlig eller en vetenskap?

Harmachis Det är en gammal lära grundad på erfarenheter av tvåtusenåriga observationer av stjärnhimlens rörelser i relation till vad som hänt på jorden. Astrologin är summan av alla konstaterade överensstämmelser.

Kleopatra Tillfälligheter eller avsiktligheter?

Harmachis Det är astrologins största fråga. Det kan inte bara vara tillfälligheter, då två tusen års astrologiska observationer bevisar att allting har ett samband i universum. Man kan definiera astrologin som det evigt bristfälliga försöket att tolka det gudomliga världsalltet genom att försöka tyda stjärnornas rörelser som ett uttryck för det universella gudomligas avsikter.

Kleopatra Alltså är det avsiktligheter.

Harmachis Snarare improvisationer.

Kleopatra Det gudomliga världsalltet tycker alltså inte om att ha tråkigt.

Harmachis Det faktum att allting i hela universum är i ständig rörelse tyder på det.

Kleopatra Jag tycker om dig. Du får anställning. Villkoret är att du ständigt är i min närhet, så att du håller dig tillgänglig för rådgivning.

Harmachis Därför är jag här.

Kleopatra Det skall bli mitt nöje att få presentera min nya hovastrolog för hovet. Jag kan garantera att ingen skall avundas dig din plats då alla dina företrädare blivit avskedade.

Harmachis Det låter betryggande.

Kleopatra Det skall bli intressant att lära känna dig närmare. Kom! (*tar honom med sig ut.*)

(*Kammarherrarna lutar sina huvuden samman för rådplägning. Den ledande nickar och visar tummen upp.*)

Akt II scen 1. Hos prästerna.

4 Hur går det för honom?

3 Han tycks omedelbart ha vunnit hög gunst hos drottningen. Utan choser lyckades han göra ett gott intryck på henne från början, och det har hållit sig tack

vare hans ärlighet. Det hedrar honom att han försöker vara ärlig och inte dupera henne, och det ökar hans chanser.

4 Bara hon inte får grepp om hans hjärta.

3 Hur skulle hon kunna få det? Han är utbildad bortom kvinnlig påverkan.

4 Men hon fick Julius Caesar på fall.

3 Han var gammal. Harmachis är ung.

4 Och därför ännu mera sårbar. Jag borde glädja mig åt att han vunnit hennes förtroende, men i stället för att glädja mig blir jag orolig. Det har gått för bra. Han har kommit för högt upp alltför snabbt.

3 Jag tror hon har en avsikt med det.

4 Vad då för avsikt?

3 Antonius väntas till Egypten, hon ämnar överväldiga honom för att få honom på fall, och då kan hon behöva Harmachis som rådgivare.

4 Det artar sig. När kommer han?

3 Än så länge är det tid för förberedelser, men han är på väg.

4 Intrigen tättnar. Tror du Harmachis klarar det?

3 Han klarar vad som helst. Det har han alltid gjort hittills, så det är bara för honom att följa med i sin egen framgång.

4 Kriser är oundvikliga.

3 Den dagen, den sorgen. Lugna dig, farbror. Det finns ingen anledning att inte inte ha fullständig tillit till allt vad han gör.

Scen 2. Alexandria.

Harmachis Ni har kallat mig, nådigaste drottning.

Kleopatra Sluta kalla mig nådigaste drottning. Är vi inte vänner? Har vi inte förtroende för varandra?

Harmachis Min ställning och anställning kräver att jag iakttar respekt.

Kleopatra Glöm det, Harmachis. Jag behöver din hjälp.

Harmachis På vilket sätt?

Kleopatra Jag vet, att mitt önskemål kan kränka dina och Egyptens heligaste och ömmaste känslorpunkter, men jag har inget val. Antonius är här om en vecka, och vi måste vidtaga förberedelser. Vi måste vinna honom. Det är Egyptens enda hopp.

Harmachis Drottning, jag är inte okunnig när det gäller politik. Får jag fråga, är det er avsikt att försöka separera Antonius från Octavianus och vinna den del av det romerska riket som Antonius behärskar, som är hela östern, för era och Egyptens planer?

Kleopatra Du är inte dum, du. Du har förstått situationen precis. Vi har ingen chans mot Rom om vi inte kan bryta loss Antonius därifrån och få honom och Octavianus till fiender.

Harmachis Den gamla spartanska principen att söndra och härska. Jag förstår er, men riskerna är stora. Octavianus är inte att leka med, och han är på sin vakt i synnerhet mot Antonius.

Kleopatra Octavianus är en strunt och träbock. Han är ung och oerfaren. Han är ingenting utöver Julius Caesars arvinge.

Harmachis Underskatta honom inte. Unga vargar kan attackera hårdast och snabbast.

Kleopatra Tror du inte jag är medveten om detta? Han är ändå av Julius Caesars blod och lika kallt beräknande som denne, men han är ingenting utan Antonius, som har så gott som hela den romerska armén i sin hand. Han är populär överallt och i synnerhet i armén, medan ingen känner Octavianus, en uppkomling och goddagspilt om något.

Harmachis Men hur kan jag hjälpa er vinna Antonius?

Kleopatra Antonius är svag för vin, kvinnor och sång. Han är en brutal soldat med en stark svaghet för motsatsen till hans karaktär, vilket är skönhet. För att vinna honom måste vi blanda honom med Egyptens skönhet och prakt och överväldiga honom med generös gästfrihet och fester som han aldrig glömmer. Vi måste binda hans själ till Egypten.

Harmachis Hur?

Kleopatra Har du inte hört på och fattat något? Denna festprakt kommer att kosta hela skattkammaren, och vi behöver mera. Vi måste lyckas. Annars är Egypten förlorat.

Harmachis Men hur skall jag kunna förse er med rikedomar? Jag är bara en anspråkslös astrolog.

Kleopatra Du vet var de förseglade gravarna finns. En av pyramiderna är fortfarande intakt och obruten. Enligt vad jag hört torde där finnas outtömliga rikedomar.

Harmachis Ni ber mig assistera er i gravskändning?

Kleopatra Vad har Menkau-Ra för glädje av sina skatter? Han har varit död i tjugofem sekler och mera!

Harmachis Ni ber mig skända mitt eget land.

Kleopatra För ditt eget lands skull. (*stiger ner från tronen och tar i honom*) Tror du inte jag vet vem du är, Harmachis? Tror du inte jag vet att du är ert gamla prästadömes man? Tror du inte jag tog reda på allting om dig när du blev så varmt och innerligt rekommenderad av Egyptens mest betydande präster? Endast därför intresserade du mig, för att du kunde ha nyckeln till Egyptens förflutna hemligheter och rikedomar. Jag struntar i stjärnorna och astrologin vad den än kan komma med för varningar och järtecken, men jag bryr mig om Egypten, som nu har förvaltats av samma dynasti i tre hundra år. Jag vill inte se det uppslukat av Rom.

Harmachis Ni ber mig om det omöjliga. Jag kan inte kränka min trohet till mina förfäder.

Kleopatra Det gäller Egypten, Harmachis! Förstår du inte det? Vänd inte bort blicken! (*vänder tillbaka hans ansikte mot sig*) I gengäld får du vad du begär av mig.

Harmachis Vad som helst?

Kleopatra Vad som helst.

Harmachis Er ynnest överväldigar mig. Ni måste låta mig tänka över saken.

Kleopatra Vi har ingen tid att förlora. Antonius kan komma tidigare än beräknat, han har stampat omkring i öknen nu i årtal och längtar efter något bättre än bara brutala krig och rått soldatsällskap, och vi måste vara redo att erbjuda honom det när han kommer.

Harmachis Jag vågar inte framställa min innersta önskan.

Kleopatra Låt mig tolka den åt dig. Jag har läst dig som en öppen bok ända sedan du först kom hit. Jag kan aldrig bli din hustru eller drottning, om det är det du önskar, ty jag är alltför politiskt belastad, politiken förstörde mig från början så att jag alltid måste prioritera den, och jag gav mitt hjärta åt Julius Caesar. Honom är jag skyldig att visa samma trohet mot hans efterföljare, men om jag kan omvända Antonius från Rom till Egypten och österlandet kan Egypten överleva, undvika att bli en romersk provins och i stället bli en motvikt till Rom. Det är min plan. Är du med på den och hjälper den, eller sviker du mig och stjälp den?

Harmachis (tvekar)

Kleopatra Bara du kan hjälpa mig med erövringen av Antonius. Och jag kan erbjuda dig något ännu bättre än ett partnerskap. Om du hjälper mig blir jag din närmaste vän för livet. Är du med?

Harmachis Drottning, jag är förstummad och bedövd av ert utspel. Något sådant hade jag aldrig väntat mig. Jag måste erkänna det, för att återgälda er egen ärlighet, att jag blev ohjälpligt kär i er redan den första gången jag fick se er livslevande, men vem är inte kär i er? Ni bragte självaste Julius Caesar på fall, och utan tvekan kommer Antonius att falla ännu lättare. Hela Egypten älskar er fastän ni är grekinna, som de redan älskade och omfattade Alexander den Store och den förste Ptolemaios. Men den kärlek ni gav Julius Caesar kan ni alltså inte ge mig?

Kleopatra (ser bort) Där går gränsen. Den är förbrukad. Den kärleken dog med honom. *(ser mot honom igen)* Men vänskap varar längre, är heligare och mera pålitlig. Jag tror till och med att den kan överleva döden.

Harmachis Jag måste respektera att ni drar den gränsen, jag kan förstå det, och desto mera tacksam är jag för ert ärliga vänskapserbjudande, som jag vågar tro att inte enbart är politiskt.

Kleopatra Så, hjälper du mig eller inte? *(Hon omfamnar honom, men han garderar sig genast.)*

Harmachis För Egyptens skull skall jag hjälpa er att plundra farao Menkau-Ras heliga grav, fastän jag vet att det är ett utomordentligt risktagande, men liksom ni ser jag ingen annan möjlighet för Egyptens självständiga fortbestånd utom genom vinnandet av Antonius. Det kan misslyckas, Antonius är kanske mera förnuftig än påverkbar, men jag ser den möjlighet som ni ser och vågar äventyra mitt eget liv med att bli er medbrottsling för Egyptens skull.

Kleopatra Det är allt vad jag begär, Harmachis, din lojalitet. Betrakta mig som din bundsförvant för alltid. Låt mig påpeka, att din största styrka och attraktion är din politiska oskuld. Du är ren. Endast denna din renhet, som jag såg klart redan första gången du uppträdde här, fick mig att fatta förtroende för dig. Annars hade du åkt ut

för länge sen som alla andra astrologer. Nu är du min, och jag kan gå vidare i mitt främjande av Egyptens intressen. När kan vi sätta i gång?

Harmachis Varför inte i natt?

Kleopatra Du läste mina önsketankar. Kom! Vi måste lägga upp planerna genast!
(*tar honom i handen och går ut med honom.*)

Akt III scen 1.

Antonius Jag är förförd. Det kan inte hjälpas. Denna drottning med sin prakt och skönhet har fullkomligt överväldigat mig, och vilka resurser! Det uråldriga Egypten måste vara övermåttan rikt och ha obegränsade tillgångar, då hon kan slösa så fritt och hämningslöst på de mest makalösa banketter och gästabud jag någonsin varit med om. Vad är Rom mot detta? Vad är min hustru Octavia mot denna drottning? En intetsägande stenstod, en livlös skugga, en tom formalism, medan själva Sfinxen och Egyptens övriga uråldriga skulpturer framstår som mera levande än min pluttige kollega Octavianus syster.

Kleopatra Välkommen till bords, Antonius!

Antonius Ännu en bankett?

Kleopatra Vad annars? Vi måste ju fira dina segrar.

Antonius Du gör det svårt för mig att slita mig från Egypten.

Kleopatra Du får stanna så länge du vill. Nu när ditt imperium är försäkrat och dess gränser tryggade är det väl ingenting som tvingar dig tillbaka till Rom?

Antonius Bara mina plikter.

Kleopatra Vilka plikter?

Antonius Mot senaten, mot Octavianus Caesar och mot min hustru.

Kleopatra Det var väl inget riktigt äktenskap? Var det inte bara en tom formalitet och ett resonemangsparti, för att binda dig till Octavianus?

Antonius För att göra oss befryndade som bröder.

Kleopatra Är ni som bröder?

Antonius Nej.

Kleopatra Då kan du glömma både honom och henne. Vad dina plikter mot senaten anbelangar, så är väl din främsta plikt att försvara Roms gränser mot öster, främst mot parterna?

Antonius Absolut. Men nu är det fred.

Kleopatra Så njut då av freden så länge den varar. Och var kan du göra det bättre än här i Alexandria?

Antonius Du har rätt.

Kleopatra Så lägg dig då till bords och låt dig betjänas.

Antonius Om du lägger dig intill mig.

Kleopatra Med största nöje. Det skulle bara fattas annat. Du är ju vår hedersgäst så länge du stannar, och jag är din värdinna.

(De går tillsammans till banketten, lägger sig till bords och låter sig översvämmas av praktfull servering, mat och underhållning med slavar och danserskor. Efter ett tag:)

Kom hit, Harmachis! Du har väl ställt den store Marcus Antonius horoskop?

Harmachis En orolig stjärna styr hans öde.

Antonius Som om det var något nytt. Alla möjliga astrologer har förutspått mig alla möjliga olyckor, av vilka inte en enda ännu har inträffat.

Harmachis Det kan inte skada att vara beredd, general Marcus Antonius. Olyckor är ökända för att komma överraskande.

Antonius Som om jag inte visste det. Vem är han, drottning? En av dina eunucker?

Kleopatra Han är min närmaste astrolog.

Antonius Slav eller älskare?

Kleopatra Kanske båda, kanske ingendera. Gör honom hellre till din vän än till din fiende.

Antonius Jag ska pröva dig, slavastrolog. Vad säger stjärnorna om mig och Kleopatra? Har du jämfört våra horoskop?

Harmachis Inte ännu. Jag kan inte göra sådant om jag inte fått det i uppdrag.

Antonius Då har du uppdraget. Ställ våra jämförande horoskop och meddela oss stjärnornas dom eller nådiga välvilja.

Harmachis Jag måste ha bådads tillåtelse till detta.

Kleopatra Begär inte för mycket av honom, Antonius. Han kanske inte vill.

Antonius Är han inte en slav i din tjänst? Är det inte att bara befalla honom, och han måste lyda? Vad spelar hans vilja då för roll?

Kleopatra Vill du göra det, Harmachis, för oss?

Harmachis För er gör jag vad som helst, min drottning. Ni kommer i första rummet.

Kleopatra Meddela då resultatet först till mig, så att jag får granska det innan jag godkänner det för Antonius.

Antonius Är du rädd för ödet, Kleopatra?

Kleopatra Är du?

Antonius Inte det ringaste.

Kleopatra Inte jag heller, för det blir vad det blir ändå. Harmachis, gör ditt bästa.

Antonius Han skulle bara våga annat.

Harmachis General, ni har tur som har råkat ut för en astrolog som jag, ty jag är saklig. En annan astrolog skulle bara smickra er.

Antonius Är det inte det astrologer är till för, att smickra egoisters fåfänga?

Harmachis Då vet ni ingenting om astrologi.

Antonius Upplys mig.

Harmachis Det är studiet av stjärnornas rörelser i förhållande till vad som sker i världen.

Antonius Menar du att det finns ett samband?

Harmachis Absolut. Annars vore jag inte astrolog.

Antonius Ha-ha-ha! *(tömmer en bägare)* Kom och drick med mig, slavastrolog! Det här är bättre än alla Roms gudar!

Harmachis Egyptens gudar och mytologi är två tusen år äldre än Roms och Greklands.

Antonius Ska vi slå vad? Jag påstår att de är en och samma vidskepelse. Släpp fram honom, drottning, så att jag får dricka med honom.

Kleopatra Håll dig på din kant, Harmachis. Antonius är drucken.

Antonius Naturligtvis är jag drucken! Jag är berusad så ända in i Hades! Jag är berusad av din personlighet, min drottning, din skönhet och ditt Egypten. Jag är överväldigad av din festprakt och allt vad du bjuder på av dig själv och din generositet. Jag är villig att stanna här hos dig för resten av livet, om jag bara fick! Jag vill ligga här vid bordet hos dig för evigt!

Kleopatra Gå, Harmachis. Du behövs inte längre. (*Harmachis bugar sig, avlägsnar sig.*)

Så, nu är vi ensamma, Antonius. Försök att inte provocera mina tjänare. Du kan trampa någon på tårna.

Antonius Ursäkta mig. Öknens torra fälttåg blev en aning för långa. Jag är som en sjöman som kommer i land efter en lång och stormig resa. Han slår sig lös. Ursäkta att jag tar mig friheter.

Kleopatra Du är välkommen, Antonius. Egypten är ditt hem så länge du stannar här.

Antonius Förr eller senare måste jag tillbaka till Rom.

Kleopatra Den dagen, den sorgen. Den kan alltid uppskjutas.

Antonius Jag älskar dig, min drottning.

Kleopatra Jag är till för att behaga dig.

Antonius Har du inte haft några andra älskare efter Julius Caesar?

Kleopatra Nej. Han var min man. Jag är hans naturliga änka och håller honom i helgd.

Antonius Den där astrologen är väl skön för att stå dig så nära. Jag tror inte han tycker om mig.

Kleopatra Han är bara en vän.

Antonius Vad betyder det?

Kleopatra Att han inte är en slav, som alla andra.

Antonius Och vad är jag?

Kleopatra Du är en lycksökare, och det skall bli min glädje att försöka ge dig lyckan.

Antonius Det låter höra sig. Jag tror jag kommer att trivas här.

Kleopatra Det tror jag också.

(*Banketten och underhållningen fortsätter. Antonius vräker sig och trivs. Kleopatra betraktar honom smått road.*)

Scen 2. Rom.

Octavianus Nej, Octavia, jag kan inte acceptera det.

Octavia Men han behöver omväxling. Han har bara krigat i årtal. Han måste få förlusta sig. Hur vore det att visa honom någon tolerans?

Octavianus Men han bedrar dig!

Octavia Hur vet du det?

Octavianus Hur kan du blunda för det? Han förlustar sig med den där fala drottningen varenda kväll, och hon dränker honom i banketter och vällustiga nöjen! Det verkar nästan som om han hade glömt inte bara dig utan hela Rom!

Octavia Jag kunde aldrig behaga honom. Jag gifte mig med honom bara för att du ville det. Om han nu har funnit kanske sitt livs kärlek, varför då missunna honom den lycka han aldrig fått känna tidigare?

Octavianus Men han uraktlåter sitt ansvar! Hans liv i Egypten är en öppen förolämpning mot dig inför hela världen, medan han samtidigt överlåter hela regeringsbördan åt mig. Det är inte rättvist!

Octavia Jag tror inte det blir bättre av att du kallar hem honom.

Octavianus Det kan inte bli sämre. Jag måste återkalla honom. Vi måste tala förnuft med honom. Vi kan inte låta min samregent hejdlöst hoppa över skaklarna ner i en okänd avgrund!

Octavia Säg som det är, min broder. Du är rädd för att Kleopatra skall snärja honom, som hon snärjde Julius Caesar, och vinna över honom och hans inflytande över östern med dess arméer på sin sida för att med honom utmana dig och Rom.

Octavianus Ännu större skäl att kalla hem honom.

Octavia Kalla hem honom då, men jag tror inte du kan få honom tillbaka, lika litet som jag kan det.

Octavianus I så fall är det värst för honom själv. Att ge honom en chans är det minsta och sista jag kan göra. Om han sumpar den och dig och mig och Rom och återvänder till den egyptiska förförerskan står vi inför ett nytt inbördeskrig.

Octavia Vad som helst men inte det.

Octavianus Jag bara säger som det är. Världens öde ligger i Antonius händer, inte i mina.

Octavia (suckar)

Octavianus Vad är det?

Octavia Jag vill helst inte se honom mera.

Octavianus Du måste! Det är hans sista chans!

Octavia Det är bara pinsamhet kvar av vårt äktenskap.

Octavianus (går förbittrad och slänger igen dörren efter sig)

Octavia Ack, Antonius, Ciceros mördare, du var förlorad från början, en vilsen brutaliserad själ av bara skrytsamhet och ytligt överdåd. All din ära drunknar i en annan kvinnas kärlek. Jag kunde aldrig ge dig någon kärlek, bara lida dig av hänsyn till min broder, som inte ens han kunde rädda dig åt någon vettig linje i ditt från början förfelade liv.

Scen 3. Hos prästerna.

3 Harmachis, vad pågår vid hovet egentligen?

Harmachis Jag tror faran är över nu. Antonius är hemkallad till Rom.

3 Faran?

Harmachis Att Antonius skulle ha förblivit i Egypten.

2 Var det inte det vi önskade?

1 Jag tror han kommer tillbaka.

3 Har Kleopatra erövrat honom eller inte?

Harmachis Han är sliten mellan å ena sidan sin bundenhet till Kleopatra och å den andra av sin plikt känsla mot Rom. Han är ju ändå en av triumviratet.

2 Det var det vi hoppades han skulle glömma.

3 Hur stora är chanserna att Kleopatra kan vända honom mot Rom?

Harmachis Hon tror ännu på dem och att han skall komma tillbaka så att de kan genomföras.

4 Vad tror du?

Harmachis Jag tror han kan komma tillbaka.

1 Vad innebär det då om han kommer tillbaka? Kommer han att kunna förbli lojal mot Rom om han sviker sin hustru för Kleopatra? Även om han förblir det kommer knappast Rom att kunna lita på honom mer. Vad Antonius än gör tror jag det är kört för honom, för om Rom släpper honom kommer Kleopatra knappast att kunna hålla fast vid honom själv heller.

4 Vad tror du, Harmachis?

Harmachis Jag vågar icke tro någonting.

3 Älskar Antonius Kleopatra?

Harmachis Det kan inte längre förnekas.

3 Älskar hon honom?

Harmachis Det är frågan.

1 Denne Antonius är alltså en lekboll i händerna på hänsynslösa och oberäkneliga politiska krafter, den ena en opportunistisk kvinna som bara tänker på sig själv, och den andra en hänsynslös världsmakt, som inte tvekar att offra vem som helst för sina syften. Har Antonius ingen egen vilja och ingen karaktär, att själv kunna styra sitt öde?

Harmachis Det verkar inte så.

3 Vi får alltså avvakta. Du har gjort väl ifrån dig, Harmachis, som lyckats vinna hennes förtroende, och allt du behöver göra är att hålla ställningen. Några frågor?

(Prästerna överlägger sinsemellan)

2 Nej, vi är nöjda.

3 Då ses vi igen nästa gång. *(De skingras.)*

4 *(privat)* Du gör mig orolig, Harmachis.

Harmachis Hur så?

4 Du har förändrats och verkar inte lika säker längre. Jag måste få ställa dig en fråga.

Harmachis Nå?

4 Är du själv kär i henne?

Harmachis Farbror, ej heller det kan längre förnekas.

4 Det var det jag fruktade. Ta dig i akt, min son. Ingenting kan vara farligare än en mäktig kvinna.

Harmachis Jag har ingen anledning att frukta henne.

4 Vad fruktar du då?
Harmachis Att hon själv skall gå under genom Antonius och Egypten med henne.
4 Kan du avstyra det?
Harmachis Det är det som är frågan.
4 (klappar honom och går.)

Scen 4.

Octavianus Nej, Antonius, det går inte.
Antonius Du ger mig inget val.
Octavianus Det är ditt val, inte mitt.
Antonius Säg som det är, Octavianus. Var en smula ärlig och inte bara tyst beräknande i lönnedom hela tiden. Det är din karriär, och jag har inte längre någon plats i den, då jag inte längre tjänar dina syften. Du ser helst själv att jag drar till Egypten och aldrig kommer tillbaka.
Octavianus Ditt äktenskapsbrott mot Octavia är oförlåtligt.
Antonius Det tycker inte hon. Hon förstår mig. Du gör det inte.
Octavianus Genom sitt ädelmodssjälvbehärskning döljer hon sina känslor.
Antonius Då är hon inte ärlig hon heller. Då är hela Rom bara förställning och oärlighet. Säg som det är, Octavianus. Du vill härska ensam över hela Rom.
Octavianus Det är senaten som bestämmer, inte jag.
Antonius Men du har senaten i din hand.
Octavianus Vi är ett triumvirat, Antonius. Vi regerar kollektivt, men du håller på att slita sönder det.
Antonius Därför att den monsterstat vi skapat över tusentals ädla romares lik inklusive de ädlaste fyller mig mer och mer med äckel och fasa. Jag drar mig mer och mer för att vilja vara med längre.
Octavianus Är din egyptiska slinka bättre?
Antonius Hon är ändå mor till din stormorbrors son. Fruktar du den kvinnans konkurrens? Hon och Egypten har allt vad Rom saknar, kultur, tradition, andlighet, visdom, ett stort förflutet med en högre kunskap än vad som kan påträffas någonstans i världen, charm och skönhet, värme och mänsklighet...
Octavianus Och en avgrund av sinnlighet, som du är beredd att störta dig ner i. Ser du inte, Antonius, att Kleopatra manipulerar dig? Ingen känner till hennes planer och motiv, men det finns skäl att förmoda att hon vill använda dig till att bryta sönder Rom och med dig skapa ett nytt Öst-Rom med Caesarion som hennes och din arvtagare. Vill du det?
Antonius Hon älskar mig. Det finns ingen kärlek i Rom, bara kalla intriger, som bara går ut på att döda och offra och trampa ner alla som kommer i vägen för maktens grymma egoism.
Octavianus (suckar) Gör som du vill, Antonius, men om du far tillbaka till Kleopatra och lämnar min syster är det slut mellan oss.
Antonius Du förklarar krig?

Octavianus Ett nytt inbördeskrig kan bli oundvikligt. Har du ingen plikt-känsla kvar, Antonius? Känner du inget ansvar för Rom längre?

Antonius Du har tagit över det. Kärleken smäller högre. I den har jag funnit mig själv. Rom med all dess makt bara kväver mig.

Octavianus Det är ditt val, Antonius. Om du väljer fel kan jag bara beklaga dig och genomföra min systers skilsmässa. (*går*)

Antonius Hon kommer att dra en suck av lättnad när jag är borta.

Akt IV scen 1.

Kleopatra Vad är det med dig, Harmachis? Varför är du sur?

Harmachis Har jag inte anledning till det?

Kleopatra Vad är då anledningen?

Harmachis Drottning, situationen är inte sund.

Kleopatra Vad är inte sunt?

Harmachis Affären Antonius.

Kleopatra Tror du jag råder över den?

Harmachis Vem om inte ni?

Kleopatra Säg inte att du är svartsjuk, Harmachis.

Harmachis Det är värre än så. Jag är orolig för er, min drottning.

Kleopatra Vad är du orolig för?

Harmachis Att affären Antonius skall bli er olycka.

Kleopatra Harmachis, det är inte den som är min olycka. Min olycka är Egyptens olycka, och det enda jag kan göra åt saken är att dra med mig så många som möjligt i den, helst Antonius, helst hela Rom.

Harmachis Älskar ni honom?

Kleopatra Inte så mycket som Julius Caesar, som var en man. Antonius är bara en omogen vildhjärna.

Harmachis Varför älskar ni honom då?

Kleopatra För att jag är kvinna och har fått hand om honom, och för att han gjort sig beroende av mig. Se det som normal naturlig moderlighet, om du kan förstå det.

Harmachis Men han kommer tillbaka från Rom?

Kleopatra Det verkar så. Rom tråkar ut honom. Hans stela fru tråkar ut honom. Octavianus tråkar ut honom med att försöka moralisera honom. Han bara längtar efter mig.

Harmachis Alltså kommer han?

Kleopatra Ja.

Harmachis Det var det jag fruktade.

Kleopatra Trodde du att du kunde ha mig för dig själv?

Harmachis Jag hade hoppats att Egypten skulle få ha dig för sig själv.

Leopatra Omöjligt i en värld som är Roms. Förstår du inte, Harmachis, att mitt grepp om Antonius är min enda möjlighet att kunna sätta något upp emot Rom?

Harmachis Du erövrade Julius Caesar. Varför inte hans arvinge Octavianus hellre än den tölpen Antonius? Octavianus är åtminstone intelligent.

Kleopatra Octavianus kommer sedan, om Antonius tar slut. Först vill jag se hur långt jag kan gå med Antonius.

Harmachis Om Antonius kommer hit igen betyder det krig med Rom och Octavianus.

Kleopatra Ett nytt romerskt inbördeskrig. Tror du Rom har råd med det?

Harmachis Är det din plan? Att söndra och härska? Att manipulera bort Rom med att tvinga det till ett nytt förödande inbördeskrig?

Kleopatra Varför inte? Håll dig utanför, Harmachis. Förbli egyptier och klara dig med Egypten. Rädda det undan mig och Rom om du vill.

Harmachis Du är Egypten, drottning.

Kleopatra Nej, jag är den sista i en dynasti av grekiska usurpatorer. När Alexander den Store dog släcktes världens hopp, och den har sedan dess sjunkit ner i ett oändligt trask av korrruption, opportunistik och inbördeskrig. Jag har liksom de tolv ptoleméerna före mig försökt hålla Egypten utanför, men under tiden har Rom vuxit sig starkt och tagit över världen. Jag kan inte hålla Egypten utanför Rom. Du och de dina kanske kan det, om ni överlever. Om jag inte kan klara av Rom går jag hellre under med mitt grekiska Egypten än ser det bli romerskt. Antonius är bara den sista möjligheten för oss att klara oss.

Harmachis (ser bort) Jag står inte ut med att se dig i hans armar.

Kleopatra (smeker hans kind) Är det så illa?

Harmachis Han är en tölpe, en barbar, en ovärdig brutal soldat, en mördare och hänsynslös buse!

Kleopatra Medan du har allt som han saknar, kultur, bildning, värdighet, integritet, tradition och ädelmod. Är det så du menar?

Harmachis Du läser männen som en öppen bok.

Kleopatra Harmachis, jag prostituerades från början genom att jag föddes i politiken. Jag var våldtagen när jag tvingades mörda min egen bror. Se mig som en prostituerad som prisger sig själv åt Antonius i ett desperat försök att rädda Egypten och en del av världen undan Rom. Du har en sak till som Antonius inte har. Du är ren. Antonius är lika politiskt besudlad som jag.

Harmachis Så det är i brottsligheten ni har funnit varandra.

Kleopatra Var inte cynisk och kall. Jag behöver dig fortfarande som vän och rådgivare. Är du med mig eller sviker du mig?

Harmachis (ser bort) Jag är med er intill slutet, min drottning.

Kleopatra Tack, Harmachis. Jag värderar dig högre än du tror.

Harmachis (överbäddad av rörelse, bugar sig) Min drottning. (*avlägsnar sig*)

Kleopatra Vem älskar mig mer, han eller Antonius? De älskar mig lika mycket men på diametralt olika sätt. Antonius är bara sinnlighet och självsvald, medan Harmachis är nästan bara andlig. Svårare motsatser har jag aldrig haft att göra med.

Antonius (gör stor entré) Här är jag, min älskade! Glöm Rom, för jag skiter i det!

Kleopatra Har du kommit för att stanna, Antonius?

Antonius Inte bara för att stanna, utan för att bli din slav. Härmed hänger jag mig åt dig fullständigt till kropp och själ, och du får göra vad du vill med mig. Sätt mig upp emot Rom, Octavianus väntar sig knappast något annat, om du vill ger jag dig hela östern som stormakt, och Octavianus och hans tråkiga sulkiga syster kan kyssa varandra i ändan. Jag är färdig med dem.

Kleopatra Har du tagit skilsmässa?

Antonius Den lär komma på posten. Alla nyheter från Rom i fortsättningen kommer att vara dåliga nyheter men för oss goda nyheter, då de bara kommer att bidra till vår frihet.

Kleopatra Har du bränt dina skepp?

Antonius Ja, jag har bränt mina skepp men har en ännu större flotta kvar, som tillsammans med din kan slå ut hela Rom, om det behövs.

Kleopatra Du har alltså uppgett din ställning i Rom som förlorad?

Antonius Definitivt. Det finns ingen väg tillbaka. Men vad väntar du på? Var är festerna? Var är musikanterna? Var är banketterna? Var är underhållningen?

Kleopatra (klappar i händerna. Genast dukas det bord, musikanter och dansare uppträder, underhållningen är total, och det bäres in fat.) Det var bara du som fattades. Vi väntade på dig. Lägg dig till bords, Antonius. Vi har många förlorade nätter att ta igen.

Antonius Så ska det låta! (Han låter sig betjänas, och festen inleds.)

Scen 2. Hos prästerna.

4 Vad har du att förkunna, Harmachis?

Harmachis Jag har svikit er.

3 Det har du inte alls.

1 På vilket sätt har du svikit oss?

Harmachis Jag hade hoppats kunna styra drottningen på rätt väg för Egypten, men alla mina försök har stupat på min egen svaghet.

2 Berätta.

Harmachis Kleopatra är en kvinna av oemotståndlig charm och begåvning. Hon lyckades erövra Julius Caesar och hade blivit världens drottning om han ej hade mördats. Hon har lyckats erövra den ena av hans efterträdare Antonius, men hon kommer aldrig att lyckas erövra den andra Octavianus, som är en kallt beräknande realpolitiker som tar sin uppgift och ställning på allvar. Han ämnar ej kompromissa, och han har brutit med Antonius. Nu blir det ett nytt romerskt inbördeskrig med Roms samlade resurser på ena sidan och Egypten, Kleopatra, Antonius och hans lösare resurser i östern på den andra.

3 Och var kommer du in i bilden?

Harmachis Jag har förlorat Kleopatra åt Antonius.

2 Betyder det att du inte längre har något inflytande över henne?

Harmachis Det är värre än så. Jag blev engagerad. Jag blev kär i henne. Antonius gör mig galen av svartsjuka, och därför har Kleopatra distansierat sig från mig.

3 Kort sagt, du råder inte längre över situationen och har ingen möjlighet att påverka den.

4 Vi visste från början att risken förelåg att du kunde bli förälskad i henne. Det är inget brott. Det är bara mänskligt. Snarare hade det varit konstigt och omänskligt om du inte blivit det. Vi tog risken då vi ändå såg en betydande chans för Egypten i detta. Du har ändå presterat väl och spelat väl och är en god förlorare. Du har ingenting förbrutit mot oss. Du kan vara lugn, Harmachis.

3 Betyder det att du har gett upp spelet?

Harmachis Mina bröder och farbröder, jag kan inte se att den slarvern Antonius och vår drottning har någon chans mot Octavianus' väl organiserade övermakt.

4 Du har gjort väl ifrån dig, Harmachis, genom att du gjort så gott som du har kunnat. Du behöver inte göra mer. Dra dig tillbaka, och låt Kleopatras och Egyptens drama fullborda sig självt. Du har inte längre någon del i deras öden. Vi befriar dig härmed från dina faraoniska förpliktelser, och du kan framledes betrakta dig själv som återigen bara en präst och en av oss.

2 Det kan vara skäl att skydda dig själv från utvecklingen. Antonius kan bara sluta illa, och han kan dra med sig Kleopatra i fallet. Det bästa du kan göra är att gå i reträtt på obestämd tid och avvakta utvecklingen.

3 Jag tror inte vi behöver säga mer. Saken är klar, och vi har bara att dra oss tillbaka.

(Prästerna drar sig tillbaka och lämnar Harmachis ensam.)

Harmachis Gjorde jag fel i att bedra mig själv och svika allt vad jag gick för med att falla för en kvinna i en kärlek som fick mig att utplåna mig själv? Och gör jag rätt i att nu svika henne? Vem har jag egentligen svikit, bedragit och förrått? Mig själv, mitt prästerskap, Egypten eller henne eller allihop? Jag har mycket att grubbla över och gå till rätta med och lär knappast kunna komma till någon klarhet, om inte ödet och händelsernas utveckling ännu kan ge mig någon fingervisning. Kanske jag ännu kan rädda henne och Egypten. Farbröderna har rätt. Man får inte ge upp fastän spelet är förlorat, för det är först när man själv ger upp som man blir en förlorare. *(drar sig tillbaka)*

Scen 3. Alexandria.

Antonius Hör och häpna, mina generaler, präster, folk och damer! Härmed kröner jag er drottning Kleopatra icke blott till drottning över ert Egypten, för det är hon ju sen gammalt redan, utan även till er suveräna drottning över Israel och Afrika och Cypern! *(sätter ett diadem på hennes panna. Hon är skönare och praktfullare än någonsin. Alla hurrar entusiastiskt.)* Men hon skall ej vara ensam! Härmed utkoras till hennes medregent för dessa länder hennes son och Julius Caesars ende son Caesarion! *(Gossen framträder. Antonius kröner honom. Alla hurrar entusiastiskt.)*

Men hon har två andra söner! Jag har inte glömt dem! Träd nu fram, prins Alexander! *(Denne träder fram.)* Härmed får du i besittning hela Partien, Armenien

och Medien, när jag har lyckats erövra dem alla! Du är härmed Asiens kung! (*Alla hurrar entusiastiskt.*) Och dig, prins Ptolemaios, ger jag härmed allt Fenikien, Syrien och Kilikien! (*Alla hurrar entusiastiskt.*)

Kleopatra Och vad skall du själv ha, generöse givare, som skänker bort all världen tills du ej har något kvar?

Antonius Jag reserverar för mig själv det viktigaste och det enda viktiga.

Kleopatra Vad kan det vara?

Antonius Kleopatras hjärta! (*omfamnar henne. Alla hurrar och ropar mer entusiastiskt än någonsin.*)

Kleopatra Du gör då icke anspråk på ditt Rom?

Antonius Rom är till för att glömmas. Låt det själv få sköta sina ruttna depraverade affärer! Vi har viktigare ting att sköta, och den viktigaste är förstås vår kärlek. (*Kysser henne. Alla jublar.*)

(*Öppet till alla:*) Här ser ni segertecknet! Kärleken kan aldrig någonsin förlora! Världsimperier må gå under, men ej någonting kan hota, skada eller hejda kärleken i evighet! (*Alla jublar.*) Och därför kan vi endast segra och besegra alla trista träkarlar från Rom och deras kärleksdöda politik! (*Alla jublar. Soldaterna hissar Antonius och bär honom ut på sina skuldror under hejdlöst jubel. De kvarvarande fortsätter jubla åt Kleopatra och hennes praktfulla kungliga barn.*)

Scen 4. Rom. Senaten.

senator 1 Varför måste detta krig vara nödvändigt?

2 Har vi inte haft nog av inbördeskrig förut?

3 Vad tusan ska det vara bra för!

4 Antonius är populär och kanske än den starkaste mannen i Rom.

5 Rom har aldrig glömt hans gravtal över Caesar.

6 Må vi aldrig göra det!

Octavianus Herrar senatorer, jag har här bevis för att Antonius är förrädare! (*håller upp en rulle.*)

4 Det tror vi inte förrän vi ser det!

2 Vad är det för ett dokument?

Octavianus (*vecklar ut det*) Jag har här Antonius testamente!

4 Detta är ej lagligt.

3 Hur har han kommit över Antonius testamente?

6 Var det inte anförtrott åt de heliga vestalerna?

5 Ingen får kränka vestalernas helgd med att ta ifrån dem en ännu levande mans sista vilja!

Octavianus Jag måste göra det för statens skull och för dess säkerhet! Hör här vad Antonius ville göra med sin egendom! Nästan allt skulle tillfalla den ökända Kleopatra fastän han inte är gift med henne och fastän han har fyra av sina äkta barn

hos sin äkta maka här i Rom! Bland annat skänker han här Kleopatra Pergamons bibliotek, ett av de dyrbaraste i världen med sina över två hundra tusen rullar!

1 Vi vill inte höra längre.

4 Med all respekt, Octavianus, vi tror dig, och vi tror att Antonius verkligen är en förrädare mot din stat, men detta går för långt. Du har skändat Antonius lik förrän han är död.

2 Hur fick Octavianus testamentet från vestalerna? De kan ej ha utlämnat det godvilligt.

Octavianus Det är sant. De ville icke ge mig det. Men de sade, att om jag ville ha det fick jag hämta det själv.

2 Även om Antonius vill skänka hela Rom åt Kleopatra och skriver ett testamente om det, är ett sådant testamente ej skäl nog till ett inbördeskrig.

3 Ingen vill ha inbördeskrig utom möjligen Octavianus.

Octavianus Och har jag inte skäl tillräckligt? Antonius maka är min syster. Rom vet att hon inte har förbrutit sig mot Antonius. När Antonius lämnade henne för Kleopatra tog hon hand om Antonius hus och barn och vänner och fortsatte att älska honom på avstånd. Hela Rom känner till detta. Vad gör Antonius? Genom sina representanter vräker han henne från sitt hus och kör henne gråtande ut på gatan. Ingen har älskat någon man som Octavia sin Antonius, och ingen har så illa behandlat en sådan kärlek som Antonius sin maka! I stället vill han skänka hela världen åt en fal föråldrad kurtisan!

1 Det räcker. Octavianus har rätt. Hela Rom är kränkt genom Antonius kränkning av sin hustru.

6 Ja, allt kan förlåtas Antonius men inte detta!

4 Jag är rädd, Octavianus, att vi måste ge dig detta krig.

3 Men ärelöst blir det, och ingen kommer att tacka oss för det.

2 Det blir ännu mera ärelöst än kriget mot Pompejus.

5 Inbördeskrig är alltid lika ärelösa, men dessutom tycks varje nytt inbördeskrig bli ännu mera ärelöst.

1 Senaten bifaller kriget. Saken är klar.

Octavianus Jag tackar senaten för förtroendet. Hur ärelöst detta inbördeskrig än må bli tror jag dock vi kan undvika onödig mansspillan. Detta tar jag på mitt ansvar: att färre offer ska skördas än i något tidigare inbördeskrig.

1 Må Octavianus hålla vad han lovar.

(Alla instämmer.)

Scen 5. Antonius läger.

Antonius Hur kan vi väl förlora? Jag är överlägsen denne strunt. Han är ej general. Han vet ej någonting om strategi. Vi har till vår disposition fem hundra skepp och hundra tusen fotsoldater. Dessutom har vi tolv tusen ryttare. Han har ett lika stort

kavalleri men bara åttio tusen fotsoldater och två hundra femtio skepp. Han har ej någon chans, för han är ingen krigsman.

Kleopatra Just för att du är så överlägsen ber jag dig att glömma dina stående arméer och ditt rytteri. Det vore en för lätt match om du bara körde över honom. Möt honom i stället blott med flottan. Då blir det en spännande kraftmätning.

Antonius Gärna det, min sköna. Det är inte mer än bara sportslighet. Vi glömmer all vår överlägsenhet till lands och ställer till med sjöslag.

– Ja, vad är det, Dellius?

Dellius General Domitius har övergått till Octavianus.

Antonius Liksom Deiotarus och Amyntas. Och hur många män tog fege generalen med sig?

Dellius Inga alls. Han flydde ensam i en liten båt.

Antonius Men hur skall han då klara sig? Sänd genast efter honom hans bagage, tillhörigheter, tjänare och vänner. Han kan inte visa sig för Octavianus utan stab.

Dellius Som ni vill, min general. (*går*)

Kleopatra Du vill alltså belöna denne överlöpare för hans förräderi med att till honom skicka väpnare och vänner, stab och tjänare?

Antonius Jag tyckte om den mannen. Får jag inte vara ridderlig?

Kleopatra Naturligtvis, men är det klokt i krig?

Antonius Min sköna, ingenting är klokt i krig. (*drar henne till sig.*)

Scen 6.

Octavianus Begriper du dig på Antonius strategi? Allt vad han borde göra underlåter han att göra, och i stället gör han vad han inte borde göra. Varför skickar han mot oss en flotta som han inte själv behärskar medan han totalt tycks glömma sin armé, som alltid var hans enda starka sida?

Agrippa Han är övermodig, full och oberäknelig och dessutom olyckligt påverkad av Kleopatra. Man kan nästan tro att hon har föredragit öppen strid till sjöss blott för att vid behov själv kunna fly med större lätthet.

Octavianus Det är inte klokt. Antonius var ej tidigare någonsin en däre i det militära.

Agrippa Men han är det nu.

Octavianus Såvida inte allting är en fint.

Agrippa Det förefaller inte så. Men han är skrytsamheten själv och helt berusad av sin vettlöshets fåfänga. Många av hans skepp är ej bemannade, de flesta är det dåligt, medan deras praktutsmäckning kostar millioner. Det är ej en flotta som han presenterar. Det är en parad av fåfänga kulisser.

Octavianus Är det rätt att föra krig mot sådan grannlåt?

Agrippa Vi är tvungna, ty grannlåten är politiskt ställningstagande mot Rom.

Octavianus Det är väl så. Men du får sköta slaget. Jag är trött på alltihop. (*går*)

Agrippa Det blir ett slag som lär gå till historien, men ingen vet än hur. Själv fruktar jag blott nesan av att ha lett Roms massiva militärmakt mot en pappersdrake och Roms hela våld mot föga mer än blott en kvinna.

Scen 7. Antonius galär vid Aktion.

Antonius Vi segrar! Vid min själ! Jag tror vi segrar!
Dellius Än är icke segern given. Snarare är läget spänt och jämnt.
Antonius Men Octavianus är hårt trängd! Den store amiralen som besegrade Pompejus och Sicilien är ej längre lika styv i korken! Amiral Antonius är lika god som han!
Dellius Än är ej segern given. Ropa icke seger förrän den är säkrad!
Antonius Den är säkrad, tro mig, gode Dellius! Med Kleopatras hjälp är ingenting omöjligt!
Dellius Ja, det verkar så. Ge akt på Kleopatras skepp.
Antonius Min drottning! Men vad gör hon?
Dellius Hon har lämnat slaget och styr bort för förlig vind med vind i alla segel.
Antonius Men vad menar hon?
Dellius Det kan man undra. Alla hennes skepp tycks följa henne.
Antonius Något måste ha ägt rum ombord. Ja, något måste ha hänt henne.
Dellius Hon har blivit galen, gripits av panik och feghet eller bara blivit rädd.
Antonius Just när vi skulle segra! Detta är alldeles oerhört!
Dellius Än kan vi vinna.
Antonius Aldrig utan henne. Lägg om rodret, Dellius.
Dellius Men vad säger ni?
Antonius Lägg om vårt roder! Vi skall följa henne!
Dellius Ger ni då upp slaget utan vidare?
Antonius Vad är ett slag mot kärlek utan gränser? Lägg om rodret! Jag gör ingenting förutan henne! Om hon inte krigar med mig kan jag ännu mindre göra det! Och om hon sviker mig är det min plikt att hellre svika mig än henne! (*går*)
Dellius Det här går över mitt förstånd. Så får man bara inte göra. Det är mot all praxis och är utan motstycke i krigshistorien. Men en order är en order. (*suckar och rycker på axlarna. Ropar till kaptenen:*) Lägg om kursen! Följ Kleopatras skepp och hennes flotta! Amiralens order! (*för sig själv*) Men aldrig gav jag en dagorder som så djupt skar mig i hjärtat.

Scen 8. Kleopatras skepp.

kaptenen Min drottning, jag ser Antonius skepp komma efter oss.
Kleopatra Låt honom komma.
kaptenen Han signalerar att han vill komma ombord.

Kleopatra Låt honom komma.

kaptenen In med årorna! Lägg oss jämsides med Marcus Antonius!

Charmion Vad skall du säga till honom, drottning?

Kleopatra Vad spelar det för roll? Låt honom gräla och låt honom gråta. Jag struntar i vilket.

Charmion Ni måste säga något.

Kleopatra Nej, Charmion, det måste jag inte.

(Antonius kommer ombord, bestört och uppriven.)

Antonius (struntar i alla ceremoniella hälsningar från kapten och manskap.)
Kleopatra, vad är detta?

Kleopatra Behöver du fråga?

Antonius Det liknar ju en vansinnig panikartad flykt!

Kleopatra Vad är det annars?

Antonius Har du blivit alldeles förryckt?

Kleopatra Gräla gärna på mig. Jag tänker inte svara.

Antonius Har du då ingen förklaring?

Kleopatra Nej, Antonius, det har jag inte.

kaptenen Ers höghet, Caesars skepp är inom synhåll. De förföljer er.

Kleopatra Jag vet. Det måste Caesar göra. Det betyder att vi har förlorat drabbningen vid Actium. Men Caesar vinner aldrig. Sätt till alla segel, och sätt fart på roddarna.

kaptenen Sätt till alla segel! Öka takten, ni där nere!

Antonius Var det då allenast räddhåga och nerverna som inte höll?

Kleopatra Jag kan ej svara dig, Antonius.

Antonius Är du inte ens då ledsen?

Kleopatra Ledsen över vad?

Antonius Vi har förlorat kriget!

Dellius (kommer fram) Tillåt mig, Antonius. Vi har förlorat flottan, men dina arméer är fortfarande intakta och i stridsberedskap.

Antonius För dem genast över ifrån Makedonien till Asien. *(Dellius går.)*

Jag tänker inte tala till dig mera, Kleopatra, förrän du har givit en förklaring. Du bevekta mig att satsa allt på detta sjöslag, och du bidrog själv med dina skepp. Men mitt i striden överger du mig, ja, prisger du din man och hans karriär och flotta och din egen flotta!

Kleopatra Du behöver inte tala till mig mer, Antonius. Om du stannat kvar vid Actium kunde du ha segrat, men du följde efter mig. Du kan ej fråga mig om vad som rör ditt eget öde. Du är ensam om det, liksom jag är ensam om det öde som blir mitt. Jag är ej född till krig och våld, ty jag är kvinna. Det är all förklaring jag kan ge. Och därför kunde jag ej genomföra Actium.

Antonius Men det var hänsynslöst mot mig!

Kleopatra (hårt) Och när har mannen någonsin haft någon hänsyn att bevisa någon kvinna? Håll dig på din kant med dina hänsynslösa teorier, man, men för dem icke över på en kvinna! Vi befattar oss ej med den hänsynslöshet som är mannens privilegium. *(går)*

Antonius Allt är fallet. Är det mitt fel, eller var allt bara för en kvinnas skull? Jag blir ej klok på detta öde som är min förvirring.
(sätter sig resignerat på däcket och blir dyster.)

Akt V scen 1. Caesars läger.

Caesar Så Antonius skickar sändebud till mig och tigger om att låta honom vara?
Agrippa Han har blivit slak, den store älskaren, diktatorn över Asien, den som hade möjlighet att överträffa Alexander.

Caesar Nå, låt höra vad den usle tiggaren har för förslag och hur hans sändebud ser ut. (*Dellius inträder.*) Nå, är det du, vår gamle trogne Dellius? Trogen än både Antonius och Caesar?

Dellius Jag har alltid tjänat Rom, och ni är båda Roms förvaltare och Caesars efterträdare. Min största sorg är detta krig och denna brytning mellan er.

Caesar Vi bad ej om det. Marcus skilde sig helt själv ifrån min syster. Men till saken. Har Antonius ännu några pretentioner?

Dellius Endast den, att ännu som privatman lugnt få leva vidare helst i Egypten. Om det skulle nekas honom ber han om att få försvinna i Athen i stället.

Caesar Nå, Agrippa, hur uppfattar du en sådan pretention?

Agrippa Det är ovanligt att en tiggare ej ber om pengar eller mat men blott om att få vara och, om det ej kan beviljas, att i anspråkslöshet få försvinna.

Caesar Jag beklagar, Dellius, men vi kan ej ta Antonius på allvar längre. Vi kan icke lita på en statsman som gjort bort sig.

Dellius Även Kleopatra har en hälsning.

Caesar Nå?

Dellius Hon hälsar er som segerherre och förkunnar er sin herre, om hon bara får behålla sitt Egypten åt sig själv och sina barn.

Caesar Och den förvirrade Antonius tror att vi skulle gå med på att vi låte honom leva i Egypten? Och han tror att Kleopatra skulle tolerera det med sina anspråk? Då är den erbarmlige Antonius en narr.

Agrippa Det tycks mig att hans tragiska förvirring alltmer tilltar.

Caesar Han har sett för djupt i bågaren för många nätter i för mycket och ensidigt sällskap av den pretentiösa Kleopatra.

Dellius Vad får jag för svar till de besegrade?

Caesar Säg Kleopatra att hon inget har att frukta om hon överlämnar sin skyddssökande Antonius åt oss.

Dellius Och åt Antonius?

Caesar Han får ej något svar.

Dellius (korrekt) Farväl, Octavianus och Agrippa. (*går*)

Agrippa Vad vill du? Att Antonius skall ta sitt liv?

Caesar Nej, jag vill ha dem båda levande.

Agrippa Och om nu Kleopatra överlämnar honom?

Caesar Då är hon värd all respekt.
Agrippa Och låter du i så fall henne få behålla sitt Egypten?
Caesar Nej, det går ej an.
Agrippa Du vill då fara fram med svek mot henne?
Caesar Jag tror inte att hon överger Antonius.
Agrippa Varför inte?
Caesar Därför att hon bara är en kvinna.

Scen 2. En öde ö utanför Alexandria.

Antonius Aristokrates, ge mig mera vin.
Aristokrates Men är det då så hälsosamt att dricka?
Antonius Du som är så klok – vad skall jag annars göra?
Aristokrates Än är inte allt förlorat.
Antonius Du är en dåre om du håller på med sådant. Trösta med clichéer! Gå till åsnorna i stallet och skit ner dig med sentimentala floskler!
Aristokrates Jag ber dig om ursäkt om jag sårat dig.
Antonius Du sårar mig allenast med din enfald! Gå till svinen och predika där för dina likar med all din förnäma retorik!
Aristokrates Jag ville inte säga något fel....
Antonius Håll käften då i stället och försvinn! – Sänd mig Lucilius i stället.

(*Aristokrates* går.)

Gamle Timon, du var mera lycklig och hade det bättre i all din misantropi än jag, den störtade Antonius, som störtade sig själv när han själv störtade sig efter Kleopatra. Timon hade roligt i sitt mänskohat, men jag har bara tråkigt. (*Lucilius* kommer.) Kan du trösta mig, Lucilius?

Lucilius Ni visade mig alltid godhet.
Antonius Det var ej min mening att ge Cassius och Brutus döden genom självmord. Du var ädel som försökte rädda Brutus genom att kapitulera i hans namn och i hans kläder. Du gav honom tid att rädda sig, men han tog själv sitt liv i stället.
Lucilius Det var inte meningen. Jag ville att han skulle fly.
Antonius Han flydde men mer effektivt än någon räknat med. Octavianus ville ha hans liv i sina händer för att visa honom i triumf i Rom som fånge. Men den gode Brutus genomskådade Octavianus pretentioner. Alla tvingar han till självmord. Nu står jag som näste man på listan, och därefter kommer kanske Kleopatra. Men det är mitt eget fel. Jag har själv skrivit svarta listor och själv dödat oskyldiga offer som ej självmant gick i döden. Cicero har aldrig slutat kalla på mig, och han tänker nog dra även hela Caesars släkt ner i en evig dynggrop av vanära och degeneration. Men det är inte min sak. Det blir Octavianus långa svåra framtid.

(*Canidius* inkommer.) Nå, Canidius, vad nytt?

Canidius Beklagar, men din asiatiska armé har övergått till Caesar.

Antonius Där föll även högra armen av min makt. Än sedan? Slå den fallne! Han har redan upphört att försvara sig och röra sig.

(Dellius inkommer.) Nå, min trogne Dellius? Vad svarar Octavianus?

Dellius Jag beklagar, men han gav ej något svar. Men däremot har jag besvärliga nyheter från Herodes.

Antonius Nå, där är en man som aldrig svek mig! Och vad säger denne käre vän Herodes av Judéen?

Dellius Han har övergått till Octavianus Caesar med sina kohorter.

Antonius Där föll vänstra armen. Alltså återstår det inte längre någon. Alla dessa trogna generaler och soldater, som jag haft så mycket roligt med och som var trognare Antonius än den galliska armén var trogen Julius Caesar, alla dessa som helt nyligen och även efter Actium svor mig evig trohet, lämnar mig som om jag vore spetälsk.

Dellius Marcus, få var de som såg dig när du flydde efter Kleopatra vid det skandalösa Actium. Ingen ville tro det först när budet spred sig. Ingen kunde tro dig om en sådan feghet. Men snart blev det känt för alla, och du kan ej kräva att en enda hederlig soldat skall följa dig som general när du mitt i en strid helt plötsligt sviker alla dina män.

Antonius Jag följde efter drottningen, som svek mig.

Dellius Det är ingen ursäkt.

Antonius Nej, det är väl inte det. *(tystnad)* Lucilius, sänd hit Aristokrates. *(Lucilius går.)* Vad skall jag göra, Dellius?

Dellius Det finns bara en kvar som du ännu kan förtro dig åt och som skall följa dig.

Antonius Och vem är det som är så dum?

Dellius Det är din drottning Kleopatra.

Antonius Du har rätt. *(Aristokrates återkommer.)* Aristokrates, ge mig mera vin.

Aristokrates Men är det klokt, min general, att bara dricka?

Antonius Har vi inte haft ett sådant argument förut?

Aristokrates Förvisso, varje gång du ber mig ge dig mera vin att dricka, ty jag måste protestera som retoriker. Om en retoriker inmundigar för mycket vin förstör han all sin retorik, ty då begynner han att sluddra. Och vad är väl en retoriker och talare som sluddrar? Han blir bara löjlig!

Antonius Väl predikat, härlige Aristokrates. Du har alltid lika rätt som svinen, vilkas tal ej någon kan ifrågasätta. När jag är ur tiden skall du återgå till Rom och dess senat och göra sällskap där med senatorerna som grymtar tacksamt till Octavianus' nu helt obestridligt suveräna monologer. När jag äntligen är borta skall han ej ha någon mer att frukta och ej någon som skall säga honom någonting emot. Vad denne stackars lille Caesar skall få tråkigt!

Dellius Marcus, Kleopatra väntar.

Antonius Du har rätt, min käre vän. Hon är den enda glädje som finns kvar i världen. *(reser sig. Vännerna stödjer honom och följer honom ut.)*

Scen 3. Hos Kleopatra.

Kleopatra (på sin tron) Nåväl, så visa in den romerske budbäraren, och låt oss höra vad Octavianus vill oss. (*Thyreus visas in.*) Vem är du, min gode man?

Thyreus (bugar sig hövligt och böjer ena knät) Thyreus är mitt namn, Octavianus speciella envoyé, hans egna och personliga kurir, till er tjänst, drottning Kleopatra.

Kleopatra (till Charmion) Denne man har hela romarrikets grannaste fasad, men under ytan finns det bara mord i sinnet. Denne är representant för det moderna Rom i hela dess förskräcklighet. – Nåväl, min gode man, vad vill Octavianus?

Thyreus Han erbjuder er den fred och alla privilegier som ni ber om, förutsatt att ni ger upp Antonius.

Kleopatra Vad menar ni med detta krav – "ger upp"?

Thyreus Antonius måste överlämnas åt den romerska jurisdiktionen.

Kleopatra Och vad har Antonius att säga om ett sådant krav?

(*Antonius inträder med Delli.*)

Antonius Han säger detta: piska upp den skälmen! Julius Caesars hästkarl överlämnas icke åt ett rike av gemena gamar! Delli! Fängsla honom!

Thyreus Men jag är Octavianus speciella sändebud! Jag är immun!

Antonius Håll käften, fågelskrämma! Du är bara en förbannad pajas, lika fåfång som det nya hårda Rom med allt dess övermod! Du får ej friheten på knä, din usle skådespelare!

Thyreus (faller på knä) Men jag har bara gjort min plikt!

Antonius Vad är en plikt? Jo, det är hjälplöshetens yttersta försvar för sin hopplösa dumhet. Allt ni säger, Thyreus, är bara nonsens! Och ert nonsens vågar ni försvara med blott mera nonsens! (*spottar*) Så ser jag på Rom! Så mycket ger jag för er futtighet! Ta ut den skälmen och gör honom inpiskad för resten av sitt liv! (*Thyreus föres ut.*) Nåväl, min drottning, låt oss gå till mer seriösa ting.

Kleopatra Vårt nya sällskap väntar på ditt sällskap.

Antonius Och vad är det för ett sällskap?

Kleopatra Minns du "Oförlikneliga Vivörers Sällskap"? Det är upplöst nu. I stället har vi grundat "Vännerna i döden".

Antonius Och vad gör ni? Vad kan sådant sällskap syssla med?

Kleopatra Antonius, vi kan ej lita mer på någon. Vi står helt allena mot det romerska imperiet. Men vi har vår frihet. Den kan aldrig någon romersk makt ta från oss. Om det skulle gå därhän att vi ej längre hade något val, så är självmordet alltid ett alternativ.

Antonius Och därför har du stiftat "Döda Vänners Sällskap"?

Kleopatra "Vännerna i döden". Vi försöker utrannsaka vilket sätt att dö som är det minst oangenäma.

Antonius Har ni kommit fram till något resultat av så märkvärdiga experiment?

Kleopatra Det mest smärtfria sättet att gå hädan verkar vara genom ormbett av en äsping. Offrena blir gradvis avdomnade och tycks slumra in i stillsam letargi så

angenämt att de ej vill bli väckta. Om man väcker dem när de bedövas långsamt in i döden reagerar de så vilt som en sömngångare som störs.

Antonius Vem har ni gjort så dödliga experiment på?

Kleopatra Bara romerska krigsfångar.

Antonius Ja, det sägs ju, att i krig och kärlek är allt tillåtet. Men bättre är att dö i strid än genom ormbett.

Kleopatra Inte för en kvinna.

Antonius Men vi lever än, och vi skall aldrig dö så länge vi har friheten att älska. (kysser henne.)

Kleopatra Ja, det är ju meningen.

Antonius Så låt oss gå till ädlare väsentligheter. (eskorterar henne ut.)

Scen 4.

Maecenas Ämnar du uppfylla löftet mot egyptiskan om hon ger oss Antonius?

Octavianus Naturligtvis, om hon blott samarbetar.

Maecenas Och vad menar du med 'samarbetar'?

Octavianus Hon får inte intrigera.

Maecenas Har hon inte bara intrigerat hittills i sitt liv?

Octavianus Det stämmer.

Maecenas Tror du att hon överger Antonius?

Octavianus Kanske, men jag tror ej att Antonius kan släppa henne. (*Thyreus* inkommer.)

Men här har vi ju Thyreus, vårt speciella sändebud. – Du ser ej glad ut, käre Thyreus.

Thyreus Tyvärr har jag ej heller anledning.

Octavianus Du ser mest ut som om du genomgått ett skeppsbrott eller någon diger prövning. Ser han inte äldre ut, Maecenas?

Maecenas Jo, faktiskt.

Octavianus Vad sade Kleopatra?

Thyreus Hon var snäll och lyssnade ordentligt, men tyvärr så var Antonius där och lyssnade också.

Octavianus Vad sade han?

Thyreus Han gav mig den mest kränkande behandling. Jag blev både utkastad och piskad.

Octavianus Har då en besegrad general råd att behandla erövrarens sändebud så förolämpande? Vad säger du, Maecenas?

Maecenas Det är slut med all Antonius vett och sans. Han är förlorad, desperat, och vet ej mera vad han gör.

Octavianus Och Kleopatra vill ej uppge honom?

Thyreus Hon har ingen möjlighet. Antonius håller henne hårt och vägrar själv att lämna henne.

Octavianus Han drar alltså henne med ner i sin tragedi.
Maecenas Det verkar så.
Octavianus Hon måste räddas från Antonius. Men hur?
Maecenas Vi måste först besegra den armé och flotta som Antonius har kvar.
Octavianus Ja, detta hinder ligger oss i vägen. Vi kan inget göra för Egyptens drottning medan än Antonius har kvar den minsta makt. Vi måste krossa honom, kosta vad det kosta må. Vad säger du?
Maecenas Din slutsats förefaller riktig.
Octavianus (till Thyreus) Försök försäkra Kleopatra om att vi vill bara henne väl. Ge inte upp.
Thyreus Jag skall försöka.
Octavianus Sky Antonius som pesten, men försök att rädda Kleopatra.
Thyreus Ja, Octavianus Caesar. (går)
Octavianus (suckar) Då måste vi ännu en gång besvära oss med att dra ut i strid. Fem tusen män förlorades vid Actium för ingenting. Hur många blir det ännu förrän vi får fred?
Maecenas Det avgörs av Antonius.
Octavianus Nej, det avgörs av hans egna män. De måste informeras hemligen om vilken knöl Antonius är som ej har någon chans och ändå offerar sina män.
Maecenas Jag tror ej det behövs.
Octavianus Hur så?
Maecenas De vet det redan.

Scen 5. En kulle ovanför havet och Alexandria.

Antonius (fullt beväpnad, helt sig själv som general) Nu är stunden kommen! Har jag icke alltid segrat över partherna? Och slog jag ej med mitt kavalleri den strunten Octavianus härom dagen? Ännu kan vi störta och besegra lille Caesar, denne käre pojke och veke spoling, som gör anspråk på att kunna både kriga och regera, medan han i själva verket borde stå i köket, samla slask och torka disk! Vi väntar blott på flottans seger där i sundet – Kleopatras flotta skall besegra hela Roms! Men vad är detta?

Dellius Flottan ger signal till hälsning.
Antonius När den borde ge signal till drabbning?
Dellius Årorna fälls upp, och skeppen hälsar glatt varandra.
Antonius Vad betyder detta?
Dellius Det betyder att det inte blir en drabbning.
Antonius Men de kan ej svika mig så uselt! Har de alldeles glömt bort mig? Vet de inte längre vem jag är?
Dellius Jag fruktar, att signalen kommits överens om redan igår natt.
Antonius Och varför tror du det?
Dellius Du hörde ej om processionen?

Antonius Vilken procession?

Dellius Det hördes igår natt en väldig bacchanal som drog igenom Alexandrias gator. Ingen såg de firande, men alla hörde det, och processionen drog ut bort från staden. Alla tolkade det fenomenet så, att det var Bacchus som nu lämnade dig definitivt.

Antonius Omöjligt! Dum vidskepelse! Du ljuger!

Dellius Se! Nu övergår din flotta till Octavianus och blir ett med fienden. Nu seglar båda flottorna tillsammans mot Alexandria.

Antonius Detta är försmädligt. Kleopatra har förrått mig. Men jag har ännu mitt gamla garde kvar.

Dellius Var ej så säker. Även alla dina trognaste soldater där på slätten rider över för att sälla sig till romarna med vita fanor och odragna vapen.

Antonius Du har rätt. O, ve mig!

Dellius Detta var din sista här, Antonius.

Antonius Och det var Kleopatras! Hon har underhandlat med Octavianus bakom ryggen på mig! Vänta bara! Hon ska få!

Dellius Döm inte henne. Döm dina soldater. Jag tror de har handlat helt på eget initiativ.

Antonius Så många tusen på en gång! Det var överenskommet! Det var en komplot! Och det kan bara vara Kleopatra själv som ligger bakom!

Dellius Skona henne. Hon är oåtkomlig såsom kvinna.

Antonius Men hon var min drottning! Hon gav mig armén och flottan, och nu skänker hon dem över till den odräglige Octavianus, den bastarden! Hon vill rädda sig och prisge mig! Det finns ej någon annan tillgänglig förklaring!

Dellius Låt oss undersöka saken. Lugna ner dig. Vi skall söka oss till henne och där utrannsaka sanningen och läget.

Antonius Om hon är oskyldig, må vi dö tillsammans!

Dellius Ge ej upp så lätt. Du är ju ändå man.

Antonius Nej! Kleopatra har förvandlat mig till kvinna!

Dellius Var ej så dum. Du bär ju rustning och har kvar din snopp.

Antonius (kastar av sig rustningen) Ve denna mandom som drog mig till Kleopatra! Allt har kärleken förstört för mig!

Dellius Du rasar fåfängt. Se, här kommer en budbärare från henne.

(Budbäraren inkommer.)

Antonius Nå, vad vill du, dystre gosse? Hur vill horan dra mig ner till sin nivå nu med förklaringar och dåliga nyheter?

budbäraren Drottningen har bett mig meddela Antonius att hon ej mer är i livet.

Antonius (fattar tag i honom) Vad är det du säger, gosse?

budbäraren Hon har tagit livet av sig.

Antonius Varför? Älskade hon mig ej längre?

budbäraren (blir rädd, försöker klara sig undan Antonius grepp) Hon ville ej bli Octavianus fånge! *(smiter)*

Antonius Kom tillbaka! – Hon har visat vägen. Själv mord är den enda vägen ut. Hon var mig ändå trogen. Kom, min sista general. Vi har vår sista plikt att sköta. *(går)*

Dellius Jag följer honom inte längre. En gång får man göra något dumt, men när en dumhet leder någon in på vägar som består av bara fler och ständigt värre dumheter så må man stå sitt kast och sluta ensam. Det är inte någon annans skyldighet att följa med. (*går ut åt andra hållet.*)

Scen 6. Kleopatra med sina tjänare i sitt eget gravmonument.

Kleopatra Summan av en kvinnas högsta önsknings är vanligen att någon gång få vara helt i fred för männen. Men ju mer hon önskar det och är förtjänt av frid som lön för sina lidanden, dess grymmare blir männen i sina förföljelser och missförstånd mot henne, som om de med vilje missförstod all hennes kvinnlighet till bara ondska och beräkning, när allt vad hon är och tänker blott är kvinnlig svaghet. Varför, Julius Caesar, gjorde du mig till din älskarinna bara för att lämna mig som ogift änka? Varför, klumpige Antonius, hängav du dig åt mig om det bara var för att beskylla mig och hata mig för dina misstag och misslyckanden? Jag är ej skyldig till ditt öde, och du har ej någon rätt att fjättra mig därvid. (*Dellius inkommer.*)

Charmion Jag försökte hålla honom borta, men han insisterade. Han menar sig ha något viktigt att förtälja om Antonius.

Kleopatra Är han då död?

Dellius Det kan man frukta. Ert besked förvärrade hans allvarliga tillstånd.

Kleopatra Och hur tog han då mitt falska budskap?

Dellius Han tog det som allting annat – teatraliskt. Och han lovade att följa ert exempel.

Kleopatra Har han då så mycket karaktär att han kan ta sitt eget liv med våld?

Dellius Jag tvivlar på det, men det är ej helt omöjligt.

Kleopatra Jag vill ej bli skyldig till hans död. Då dör jag hellre själv först. Skynda till hans sida och be honom komma hit. Meddela honom att jag lever, att jag älskar honom och att jag inväntar honom.

Dellius Jag går inte ner till honom. Skicka någon annan.

Kleopatra Diomedes! Skynda!

Diomedes Ja, jag skyndar. (*sätter fart, går ut.*)

Kleopatra Om han ännu lever skall vi dö tillsammans. Om han lyckats ta sitt liv skall jag ge honom en begravning som i värdighet skall likna ptoleméernas och Alexanders.

Dellius Och om han lever men är döende?

Kleopatra Då skall jag gråta honom ömt till döds och så förljuva hans torterade livs sista stunder. Rom må överge sin käckaste och mest galante son, men Kleopatra överger ej den som dör som offer för ett otacksamt och maktberusat Rom.

Dellius Då är du ädlare än Rom, min drottning.

Kleopatra Det har vi egyptier och greker alltid varit.

Dellius Jag är dock en romare och ber att få rekommendera mig.

Kleopatra Gå hem till Rom då och till dina uppkomlingar där! Ni hade aldrig någonting i Grekland eller i Egyptens land att göra.

Dellius Det förstår jag nu. Jag ämnar be om nåd för er och för Egypten hos Octavianus.

Kleopatra Rom är så förstört av makt att det ej kommer att ta hänsyn till en sådan klokhet.

Dellius Ändå ämnar jag försöka.

Kleopatra Gå, du ädle man, och misslyckas som Cicero och alla andra ädla romare.

(*Dellius går.*)

Där gick vår siste vän i världen. Nu finns bara döden kvar för oss, för friheten och för Antonius.

Charmion Han lever kanske ännu.

Kleopatra Om han ännu lever i sin kropp så är dock själen döende.

Charmion Av kärlek?

Kleopatra Nej, av maktmissbrukets frustrationers sjukdom. Kärleken är hans livs sista strå. Så länge han än håller fast vid det är jag ej den som låter honom falla.

Scen 7. Antonius tält.

Antonius Vem kan leva utan kärlek? Octavianus kanske. Inte jag. Om du är död, min kära Kleopatra, hur kan jag väl leva då? Jag hade allt och hela Rom i mina händer, när jag talade till Rom vid Caesars lik var ingen mäktigare i all världen, Cassius och Brutus med all sin heroiska revolution försvann som fåfänga republikanska drömmar, och i min liberalism begick jag misstaget att släppa fram Octavianus, den maktlystne strunten. Vi gick samman genom brott och proskriptioner, vi förbrödrades igenom mord och gick för långt när även Cicero blev massakrerad, denne siste demokrat, som jag själv frossade i att få halshugga och se hans huvud uppsatt till beskådande för hela Rom. Tillsammans med Octavianus blev jag Roms mest skändliga massmördare. Jag vände mig med avsmak därifrån och sökte mig alternativ. Vad fann jag? Bortom kriget fann jag Kleopatra. Hennes väg i kärlek tycktes klokare och ljusare än brottets väg i Rom, men denna svarta väg kom efter oss från Rom till Actium och till Alexandria. Nu är mörkret här, och det har redan tagit Kleopatras liv. Jag har ej längre kvar mitt endaste alternativ. Så låt mig dö och söka bortom skuggorna din själ, min älskade, så att vi kan på nytt försöka bortom Roms förfall och undergång i en drömd framtid skapa oss en draglig värld av kärlek. – Eros, minns du min befallning?

Eros Ja, min herre.

Antonius Det är dags nu. Du får inte tveka.

Eros Jag har aldrig svikit dig, min herre. Alla andra tjänare har flytt.

Antonius Jag vet. Men jag har insisterat på att få behålla dig för att du skulle ta mitt liv om det behövdes – bara därför är du kvar. Nu är det dags. Jag har ej någon

annan utväg kvar. Här har du svärdet. (*räcker sitt svärd åt honom.*) Dröp mig nu, som du är lärd.

Eros Ej framifrån, min herre. Vänd mig ryggen, så jag slipper se er blick.

Antonius (vänder sig om) Jag lyder dig och vänder ryggen. Se, jag blottar hjärtat. (*blottar överkroppen*) Aldrig var det lättare för någon att ta livet av en usel och misslyckad general.

Eros Ursäkta mig, min herre, men jag är den siste tjänaren som flyr. (*stöter svärdet i sig själv.*)

Antonius (vänder sig om) Vad gör du, gosse? Nej! Så får du icke trotsa mig!

Eros Förlåt min brist på lydnad, men den är min sista trohet. (*dör*)

Antonius (omfamnar honom) Nej, min gosse, detta ömma älskvärda förräderi går inte an! (*gråter*) Så dog då själva kärleksguden liksom jag av kärlek. (*griper svärdet*) Upp då, klinga! Sköt dig själv! Nu får du ej mer vackla, Marcus! Var en man och ända själv ett liv som aldrig borde ha fått leva! Straffa dig nu rättvist själv för dina brott! (*stöter svärdet i sig, lyckas bara skära sig och bloda ner sig.*) Nej, slinta inte, usla klinga! Var ej slö och dum! Hur kan du sikta fel, Antonius, du som dödat oskyldiga människor hela livet! (*ger upp*) Allt har jag misslyckats med och kan till slut ej ens begå ett riktigt självmord! Klantighetens klantighet! Du är fördömd till evigt liv i ärelös erbarmlighet, Antonius! Män! Soldater! Finns det några vakter kvar? (*Två visar sig.*) Se här! jag har ej lyckats med att döda mig! Kom hit och hjälp mig! Visa mig barmhärtighet och döda mig! Ta livet av det usla kräk som en gång var en odräglig Antonius! (*Vakterna ser på varandra och flyr.*) Så är det sant. En tiggare är alla snåla mot, och olyckan vill ingen hjälpa. Bränt barn luktar illa. Nu har du då verkligen ställt till det för dig, din ohjälpliga katastrofala miserabla taskospelarkomediant!

(*gråter. Diomedes kommer in.*)

Diomedes Antonius! Antonius!

Antonius Är det Karon som mig kallar till befrielse?

Diomedes (kommer fram) Antonius! Men vad är detta? Eros död, och du i konvulsioner! Vem har utfört dessa dåd?

Antonius Jag själv, din fårskalle. Om du är god fullbordar du ett dåligt jobb som blott blev gjort till hälften.

Diomedes Kleopatra lever.

Antonius Vad är det du säger?

Diomedes Kleopatra älskar dig och väntar dig!

Antonius Det är för mycket. Överlevde hon sitt eget självmord?

Diomedes Det var ett falskt olyckligt bud! Hon tänkte aldrig ens på självmord!

Antonius Då är jag ej en bedragare men desto mer bedragen, och jag har i onödan försökt ta livet av mig. Jag blir mer en narr för varje ögonblick. Ack, varför ville ingen döda mig?

Diomedes Du måste leva för din drottning Kleopatra!

Antonius Ser du ej att jag är döende? Jag rinner ut i sanden, som en diarré som aldrig kan ta slut men bara fortsätta att forsa! Men det är ej skit men blod som rinner, men mitt blod, mitt liv, är bara skit!

Diomedes Än kan du räddas! Vakter! Hjälp mig här! Vi måste bära krigets sista döende soldat till drottning Kleopatra! (*Han får hjälp. Antonius tappar av. De bär ut honom.*)

Scen 8. Hos Kleopatra

Charmion Han bad sin tjänare att döda honom. Tjänaren tog livet av sig. Han försökte då ta livet av sig själv. Han missade och lyckades blott sarga sig och stöta fel. Till slut låg han i trasor flämtande på marken, blödande, ur stånd att röra sig och varken döende eller vid liv. Hans självmord blev hans sista och kanske hans största misslyckande.

Kleopatra Stackars barn! Han blev då alldeles ifrån sig när han fick mitt bud. Hans barnsliga förvirring löpte slutligen amok med honom. Men de bär väl honom hit?

Charmion Ja, han ska vara här nu när som helst.

Kleopatra Om jag ej älskat honom förut skall jag inte ha reservationer nu. (*buller utanför*) Jag hör dem komma.

(*Diomedes med flera bär in den blödande Antonius i ett vitt lakan.*)

Ack, ni bär honom som ett kadaver ifrån slakteriet! (*De lägger honom på en bädd.*)
Försiktigt! Vålla honom inga plågor! Han har lidit alldeles tillräckligt! (*kastar sig över honom.*)

Det är allt mitt fel, Antonius! Jag ville aldrig att du skulle dö! – Han svarar ej. Är han då redan död? Nej, detta blod pulserar ännu, och han andas svagt men ändå så att det kan märkas. Sover han?

Diomedes Min drottning, ni blott sölar ner er.

Kleopatra Är jag då ej skyldig till hans blod? Är det ej rätt att hans blod kommer över mig? Kan han förbindas, Charmion? Kan han ännu räddas undan döden?

Diomedes Vi har nog försökt att stoppa blodflödet, men han har huggit sig för djupt och på för många ställen. Lyckas vi få ett sår hämmat spricker det upp nya, och dessutom har han svåra inre blödningar.

Kleopatra Han är då hopplöst döende?

Diomedes Han rosslar redan. (*Antonius vaknar till.*)

Kleopatra Min Antonius! Min älskade! Jag är hos dig! Allt är nu gott och väl! (*Antonius försöker tala men lyckas bara rossla.*) Han försöker säga något, men han har för mycket slem i vägen. Ge oss litet vatten.

Antonius Nej, jag vill ha vin.

Kleopatra Han lever!

Antonius Ännu kan vi festa, Kleopatra, och ha roligt.

Kleopatra Jag är rädd för att det här är nu vår sista fest.

Antonius Den sista må då bli den bästa.

Kleopatra (gråter) Ack, min älskade, den sista festen blev den mest urartade! Säg, varför måste alla fester alltid sluta lika illa som de en gång började så väl?

Antonius Än kan det sluta väl, min drottning, om du följer mina instruktioner.

Kleopatra Instruera mig! Jag är dig lydig intill döden!

Antonius Jag är död. Det finns ej hopp för mig, men du kan ännu rädda dig. Du skall ej lita på Octavianus eller på hans vänner. Bara Proculeius kan du lita på, och honom skall du ensam tala med. Jag törstar. Ge mig mera vin.

Kleopatra Ge honom mera vin! (*De ger honom att dricka.*)

Antonius Ack, ljuva gudadryck, den enda hälsosamma och livgivande i världen! Bara du kan ge mig tron på livet åter fastän jag är döende. – Jag dör, min älskade, men det är rätt åt mig, för jag har låtit döda Cicero och Cassius och många andra som blott ville väl. Men minns mig icke som en mördare och usel romare. Nej, minns mig blott som älskare, som den som med min kärlek lyfte mig från hela Roms förljugenhet och kriminella etablisseman.

Kleopatra Tillsammans skall vi ännu komma Rom på skam.

Antonius Det blir du ensam i så fall. Jag orkar inte mera. Jag var en gång Roms förnämsta segrare men spillde bort min seger som den romare jag var. Jag kunde aldrig bli en lika god egyptisk grek som du. (*dör*)

Kleopatra Han älskade ihjäl sig, och det räddar honom och hans själ. Vi följer honom bort från Rom till bättre världar. Vi skall ära honom med vår egen död, och världen skall ej upphöra att tala därom fastän Rom går under. Octavianus, kränk din värld med våld och våldta mitt Alexandria, men du når oss ej, för när din värld är död och glömd och levande begravd i blygsel återstår vår kärlek, som skall leva mer om tusen år än du med dina later.

Bär ut detta fromma lik, en underbar martyr för kärleken mot Roms omänskliga regim, och överhölj det med parfumer, sidensvepningar och blomsterkransar, så att han får sova som en prins i evigheten för att väckas upp ibland av fromma skalder. Alla denna romares förbrytelser må vara sonade och glömda för det att han älskade. (*Antonius bäres ut.*)

Scen 9. Octavianus läger.

Octavianus Den här situationen blir mig ständigt mera obehaglig. Detta sinnliga Egypten är ett träsk som suger åt sig allt initiativ och mannakraft, all dygd och ära, för att dränka dem i dy och stagnation. Det är ej underligt att en så svag och lynnig karaktär gått ner sig här som den för egen välfärd blinde general Antonius. – Ja, vad är det?

Dercetaios Nyheter från den besegrade Antonius.

Octavianus Vad säger han? Du kommer med ett blodigt svärd?

Dercetaios Det är hans eget.

Octavianus Ja, det är det verkligen. Men varför är det blodigt? Vad har hänt?

Dercetaios Med detta svärd har han själv skurit sig från livet. Han är död, och liket ligger nu hos Kleopatra, som skall ära honom mer i döden än vad han fick ära för sitt liv.

Octavianus Du öde är då sällsamt. Samma slut som Cassius och Brutus fick då även deras republiks besegrare Antonius – lika ömkligt, onödigt och desperat i rent förtvivlad egoism. Nåväl, hans saga är då all. Be mina generaler komma hit. (*De kommer.*)

Agrippa Vi hörde att Antonius är död.

Maecenas Betyder det att kriget nu är över?

Dolabella Hur skall vi behandla Kleopatra?

Octavianus Mina vänner, kriget verkar verkligen att vara över. Vi har inget mer att vinna, ty Antonius är död för egen hand. Han har själv ändat detta krig, som han själv startade, på det mest effektiva sätt. Ni erfor själva hur jag alltid sökte fred och var korrekt i mina brev till honom medan han med tiden ständigt blev alltmer nedlåtande och arrogant och förolämpande. Han kallade mig alltid inför andra för en strunt. Nu är det över, och han har befriat världen från sitt krig med att själv giva sig en rättvis dom. Vi slipper det besväret.

Dolabella Och vad gör vi då med Kleopatra?

Octavianus Håller hon sig alltjämt instängd i sitt fängelse?

Proculeius Ja, med två sällskapsdamer och en gammal tjänare som kallar sig Olympus håller hon sig väl förskansad i sitt eget mausoleum med de skatter hon har kapat. Ingen tillåts komma in.

Octavianus Då måste vi ta henne med allt hennes guld med list.

Dolabella Ni vill då inte låta henne få behålla sitt Egypten med Caesarion och sina andra barn?

Octavianus Nej, det är uteslutet. Hon skall bli det skönaste dragplåstret i min triumf i Rom.

Agrippa Då tar hon hellre livet av sig.

Octavianus Det är vad vi måste hindra. Proculeius, gå till henne, smickra henne, bifall hennes varje önskan, respektera henne som en drottning och smek henne bara medhårs. Hon får ej misstänka någonting. Det var min dagorder för denna dag. Låt mig nu gå och sörja min kollega och min bäste vän Antonius. (*går in i tältet.*)

Agrippa Tror ni att han sörjer?

Maecenas Nej, han fröjdas över att ha kommit undan detta krig så billigt. Men han vill ej synas vara glad för att Antonius är död.

Agrippa Om Octavianus gråter är det bara tårar som Egyptens krokodiler lärt honom att visa.

Maecenas Ja, allt är blott av politisk feg beräkning och försiktighet.

Proculeius Men vi får inte märka det. Vi måste stå oss väl hos honom, för nu finns det ingen annan kvar.

Agrippa Ja, det är riktigt. Liksom han får inte heller någon annan tappa masken.

(*de går.*)

Scen 10. I Kleopatras gravmonument.

Kleopatra Vem är det, Charmion, som har sänts oss till vår hjälp i nödens stund?

Charmion En läkare. Han kallar sig Olympus, men jag tror bestämt att jag har sett honom förut.

Kleopatra Om han kan visa oss en utväg är det värt att pröva honom.

Charmion (*presenterar Olympus, alias Harmachis, förklädd till läkare.*)

Kleopatra Du är Olympus, en kvalificerad läkare?

Harmachis Ingen vetenskapsman eller läkare är någonsin kvalificerad nog men måste ständigt skaffa nya kunskaper.

Kleopatra Så talar ödmjukheten, men jag tycker om ditt sätt. Har vi ej setts förut?

Harmachis Vem har ej i Egypten sett dess drottning Kleopatra? Men som läkare är jag fullständigt ny här.

Kleopatra Och du tror att du kan hjälpa oss?

Harmachis Jag vågar tro att jag kan lösa alla era överhängande problem.

Kleopatra Du talar som om du var väl initierad i vår situation. Jag vågar tro på dig. Tag plats och stanna kvar så länge vi är kvar här inne.

Harmachis Därför är jag här. (*tar plats*)

Kleopatra Olympus, som den kloke unge man du är, har mina barn en chans mot Octavianus Caesar?

Harmachis Drottning, visserligen är jag läkare, men jag kan icke ljuga. Det är tillbörligt för oss att ljuga när det gäller att ge patienten hopp och illusion om liv fastän hon ligger döende, men jag tror mer på sanningen och ärligheten.

Kleopatra Därför har jag visat dig förtroende. Du menar alltså att de ej har någon chans?

Harmachis Jag vet, tyvärr, att äldste sonen till Antonius med Fulvia redan blivit mördad, nesligen förrådd av sin betrodde lärare, som åtrådde en ädelsten i pojkenes ägo.

Kleopatra Och vad vet du mer?

Harmachis Du skickade Caesarion till Indien för att han där skulle fortleva i säkerhet. Men även han har nesligen förråtts åt Caesar av sin egen lärare.

Kleopatra Du menar inte att han också blivit mördad?

Harmachis Inte ännu. Men det ordet går att det har sagts till Octavianus att han inte borde låta alltför många Caesar leva. Octavianus finner ordet klokt.

Kleopatra Men ännu lever min Caesarion?

Harmachis Drottning, jag skall säga som det är. Han lever, men hans liv är lika osäkert som ert.

Kleopatra Vi lagliga monarker av berättigad historisk dynasti har reducerats till beklagansvärda burfåglar, som överlämnats åt en grym sadistisk katts godtycke. Katten leker med oss och kan icke skilja mellan råttor och exotiska sångfåglar. Denna grymma katt är Rom. Vad skall vi göra åt ett sådant gruvligt tyranni?

Harmachis Än finns det hopp. Jag ber er ta emot Octavianus och att pröva honom. Kanske att han är human. Kanske ni kan övertala honom till att föra Rom längs bättre vägar.

Kleopatra Ingen Caesar någonsin kan bli en demokrat.

Harmachis Försök. Det är er sista chans.

Kleopatra Nåväl, Olympus. Som min läkare är du betrodd, och annars litar jag på att du ger mig möjlighet att fly från livet.

Harmachis Denna sista utväg existerar alltid. Men det är en nödutgång.

Kleopatra Du är min portvakt där och har den rätta nyckeln. – Nå, min Charmion, jag är då beredd att ta emot Octavianus och hans anhang. Låt Antonius mördare från Rom få komma. (*sätter sig på sin tron, mer drottninglik än någonsin. Romarna släpps in.*)

Octavianus En ära för mig, goda drottning. Dessa är betrodda vänner till mig: Proculeius, Gallus, Dolabella, Dellius, Maecenas och Agrippa.

Kleopatra Ja, jag känner er.

Octavianus Ej någon av oss vill er något illa.

Kleopatra Även du, vår trogne Dellius?

Dellius Jag var alltid tjänare åt Rom men är nu mest observatör.

Kleopatra En sådan kan behövas. Nå, min unge herr Octavianus Caesar, varmed kan jag stå till tjänst?

Octavianus Den frågan var det vi som skulle ställa er. Ni har ej någonting att frukta för er egen del.

Kleopatra Det framhåller ni misstänkt insisterande. Jag önskar blott en enda sak.

Octavianus Nå?

Kleopatra Nåd för mina barn.

Octavianus Det är en självklarhet.

Kleopatra (reser sig) Och varför har ni redan tagit livet av Antyllus då?

Octavianus (ser på de andra) Min drottning, han var ej ert barn. Han var Antonius äldste son med Fulvia och således ej ens släkt med er. Man tog hans liv med svek. Vi var ej skyldiga därtill.

Kleopatra Jag vet blott att Antonius var min make och att Rom har tagit livet av hans son. Hur tror ni då att jag kan lita på ert Rom?

Octavianus Min drottning, jag försäkrar er....

Kleopatra Jag tror ej på era försäkringar. Ni har omhändertagit Julius Caesars son Caesarion. Ämnar ni ta hans liv även som ni mördat sonen till Antonius?

Octavianus (avsides) Hur vet hon allt detta? – Drottning, jag försäkrar er att ej ett hår skall krökas på Caesarions huvud om ni samarbetar.

Kleopatra Vad betyder det?

Octavianus Att ni ej hittar på att göra något dumt.

Kleopatra Som vad? Vad kan jag göra? Är jag icke fången och beroende av er? Ni hånar mig och tror att jag är farlig fastän jag är inlåst i en bur. En sådan överskattning är ej realistisk. (*sätter sig igen.*)

Octavianus Drottning, vi försäkrar er....

Kleopatra Gör vad ni vill med mig. Jag lämnar ej min bur. Jag står till ert förfogande, ty ni har nu all makten över mig. Och jag försäkrar er, att jag ej äger makt att göra något dumt.

Octavianus (till de andra) Jag antar då att vi är överens. Vår konferens är avslutad, och vi drar oss tillbaka för att lämna er i fred. Godnatt, min drottning.

Kleopatra Och jag önskar er detsamma. (*Romarna går. Dolabella dröjer kvar.*)

Dolabella Blott ett ord, min drottning.

Kleopatra Nå?

Dolabella Octavianus har för avsikt att använda er för sin triumf i Rom.

Kleopatra Han vill då göra mig till ett spektakel? Varför avslöjar ni detta för mig?

Dolabella Jag har sympati för världens ärligaste kvinna.

Kleopatra Tack, min vän. Gå nu och följ de andra. (*Dolabella går.*)

Nå, Olympus, vilken diagnos vill du nu ställa?

Harmachis Det ser illa ut.

Kleopatra Jag håller med dig. Sista nödutvägen alltså?

Harmachis Ja. Ni kan ej rädda er Caesarion.

Kleopatra (reser sig) Må jag dö då före mina barn så att jag slipper se dem slaktas. Den som mördar barn kan icke mörda deras moder på ett grymmare och mera vedervärdigt sätt, och det skall de få veta. Ge mig fikonkorgen.

Charmion (bär fram en korg) Aldrig fanns det någon tjänst som jag ej villigt gjorde er, men denna blir min sista. Er väg blir min egen.

Kleopatra Tror du äspingarna räcker till för flera?

Charmion Där finns flera.

Kleopatra Då blir du i döden ej en tjänarinna mer men desto kärare som syster.

(*Öppnar locket, sticker ner handen.*) Kom då, ljuva död, och lura Octavianus, så att han till slut får bara fikon. (*blir stungen, rycker till.*) Hur lång tid, Olympus, kan processen ta?

Harmachis Högst fem minuter.

Kleopatra Kan det ej gå fortare? Jag fryser bara men kan inte känna dödens närhet.

Harmachis Tålamod.

Kleopatra Du har väl inte lurat mig?

Harmachis Tvärtom.

Kleopatra Vad menar du?

Harmachis (faller på knä) Min drottning, jag var alltid trognast och den närmaste av era tjänare, och nu när liken tornar upp sig överallt omkring ert liv så kan jag inte längre dölja mig och hålla mig tillbaka under en maskerings inställsamma artighets förställning. Aldrig hade jag trätt fram igen om jag ej kunnat lösa er situation.

Kleopatra (med fasa) Vem är du?

Harmachis Din förtrogne astrolog Harmachis, som av artighet och kärlek drog mig obemärkt tillbaka för att lämna fältet fritt för tragedin Antonius' kärlekssaga.

Kleopatra Ja, du var helt plötsligt inte längre här, men ändå var du alltid här, som om ditt andliga beskydd bestod fastän du hade lämnat mig. Jag hoppades och trodde

att du skulle en dag uppenbara dig igen, och så är du nu här, min sista vän, i dödens dräkt som läkare, men som befriare och frälsare i dödens stund.

Harmachis Min drottning, jag beklagar att jag inte kunde vara er till bättre hjälp.

Kleopatra Du var den viktigaste, och jag tackar dig. Men ack, att du ej kom tillbaka förrän nu, när allting är för sent! Men du är ännu vacker, trots din utstuderade förklädnad, och nu känner jag igen dig. Alla fick jag älska, alla vann jag, Caesar den förskräcklige blev mjuk som vatten i min hand, men endast dig fick jag ej något grepp om. Är det alltför sent nu, när du äntligen nu visar dig som inte blott min bästa vän men kanske enda vän?

Harmachis Det är för sent ohjälpligen, ty nu fullbordas alla öden.

Kleopatra Kanske det är höjden av all kärlek att få möta den i döden och vid skiljandet från livet först få se den i full dager, erkänna och göra den full rättvisa.

Harmachis Det var den falska politikens hägringar och självbedrägerier som stod oss emellan och förstörde våra möjligheter till en relation från början.

Kleopatra Men nu ser jag vägen ut, och du har ändå lyckats göra mig till segraren som kommer Rom på skam trots allt. Jag tackar dig, men vem var du egentligen?

Harmachis Egyptens siste farao.

Kleopatra Då faller pusselbitarna på plats. Jag tackar dig. (*räcker honom handen*) Nu känner jag hur döden griper om mitt hjärta. (*släpper honom*) Överlev, Harmachis, för vår sanning om Egypten. (*Harmachis förstår att gradvis dra sig tillbaka.*) Kom, min vän, (*tar upp en orm,*) hugg mig i själva hjärtat, så att det ej mer behöver blöda. (*blir stungen, rycker till.*) Dessa ormar är mer effektiva än jag kunde drömma om. Jag känner hur mitt hjärta blir till is. Men hur det än får frysa genom detta gift som överträffar allt i dödlighet, så kan mitt kvinnohjärta aldrig bli så kallt som Roms. (*segnar ner.*)

Charmion Min härskarinna och min syster! Låna mig ditt gift och dina underbara ormar, så att jag ej någonsin får bli dig efter! (*finner en orm och låter den stinga sig.*) Din metod är effektiv och ofelbar, Olympus. Detta ormgift är precis vad vi behövde. Å min drottningens vägnar är jag dig evinnerligen tacksam.

Harmachis Jag beklagar att er sjukdom inte kunde botas. Det var för att den var obotligt politisk.

Charmion Må den smitta ner och döda hela Rom. (*segnar ner.*)

Harmachis Det kan du lita på att den skall göra.

Octavianus (utanför) Dårar! Varför har ni lämnat henne utan vakt?

soldat Vi fick ej någon order.

Octavianus Den där gubben med den lömska fikonkorgen! (*störtar in med andra romare och soldater.*) Som jag fruktade! För sent!

Agrippa Den unga flickan lever ännu.

Octavianus (störtar fram till Charmion) Flicka! Vad vet du om detta?

Charmion Att du har förlorat din triumf, o Caesar. Du har blivit lurad och med rätta. Nu är även kvinnor offer för det självmordstvång som du och Rom med all er maktfångsprider omkring er. Men denna dam har trotsat er, ty hon var drottning

av den fria värld som ni förstörde. Låt mig, drottning, få en sista gång försiktigt rätta till er krona.... (*rättar till Kleopatras diadem och dör.*)

Octavianus Vem är ansvarig för detta? Vem försummade att lämna dessa värdefulla fångar obevakade?

Dolabella Du själv, Octavianus Caesar.

Octavianus Någon borde ha förstått det!

Proculius Vem om inte ni, Octavianus Caesar?

Octavianus Dra på trissor! Ingen ville detta! Nu är min triumf förstörd! Nu har jag verkligen fått nog av detta olycksaliga fördömda gifträsk! Aldrig mer Egypten för min del! Maecenas och Agrippa! Härmed skall Egypten vara stängt politiskt! Som provins skall den tillhöra Rom direkt, och ingenting får ske här som ej har bestämts i Rom! Allenast Rom bestämmer härmed vem som får besöka detta land, och det får bara bli prokuratorer!

Maecenas Du plomberar alltså hela landet?

Octavianus Ja, på det att ej dess dunster må befläcka Rom och hela världen! Denna kvinna och Antonius gjorde skada nog! Bär ut de fasansfulla liken! Låt oss gå!

(*går. Liken bärs ut, alla romare går. Harmachis träder ut ur skuggorna.*)

Harmachis Så dömer Rom sig själv till evig utförsbacke och intolerans. Det började med Kleopatra, som Rom var dumt nog att söka pådyvla sin vilja. Men en drottning av Egypten, en förvalterska av världens äldsta rike, kan man icke rikta. Och hennes förbannelse av Romarrikets världsmakt kan ej leda Rom till någon lycka. Jag beklagar Rom, som såg sin lycka och sin ära helt försvinna genom Kleopatras lycka och triumf.

(*bugar sig för publiken och går.*)

Slut.

Pelling, 19.11.2014